

GUVERNUL
— REPUBLICII MOLDOVA —

RAPORT DE ACTIVITATE PENTRU ANUL 2022 **Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare**

Chișinău, 2023

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 180, of.1001, m. Chișinău, MD-2004, Moldova

CUPRINS	
<u>ABREVIERI</u>	3
<u>LISTA FIGURILOR ȘI TABELELOR</u>	4
<u>INTRODUCERE</u>	5
<u>I. FINANȚAREA PROIECTELOR DIN DOMENIILE CERCETĂRII ȘI INOVĂRII</u> <u>PROGRAME ÎN DOMENIILE CERCETĂRII ȘI INOVĂRII</u>	6
<u>1.1. Program de Stat 2020 - 2023</u>	6
<u>1.2. „Ofertă de soluții privind promovarea conceptului de Știință deschisă și dezvoltarea tehnologiilor digitale în domeniile cercetării și inovării”</u>	10
<u>1.3. Proiecte de inovare și transfer tehnologic</u>	12
<u>1.4. Programul Postdoctorat</u>	15
<u>1.5. Programul proiecte bilaterale și multilaterale</u>	17
<u>1.5.1. Proiecte bilaterale</u>	17
<u>1.5.2. Proiecte multilaterale</u>	20
<u>1.6. Monitorizarea și raportarea proiectelor</u>	21
<u>II. ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA CONCURSURILOR DE PROIECTE</u>	22
<u>2.1. Concurs de proiecte de inovare și transfer tehnologic</u>	22
<u>2.2. Concurs de proiecte din Programul de postdoctorat</u>	23
<u>2.3. Concurs de proiecte bilaterale moldo-turce</u>	23
<u>2.4. Concurs în cadrul inițiativelor Comune de Program „BiodivERsA+” și „Water4ALL”</u>	24
<u>2.5. Concurs de proiecte pentru tineri cercetători</u>	25
<u>2.6. Concursul de proiecte pe probleme de interes stringent cu genericul „Reziliența Republicii Moldova la situații de criză” (2023-2024)</u>	25
<u>2.7. Activități de expertiză în cadrul concursurilor de proiecte organizate de ANCD</u>	27
<u>III. COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ</u>	28
<u>3.1. Activități aferente programului Uniunii Europene „Orizont 2020” și „Orizont Europa”</u>	28
<u>3.2. Organizarea de evenimente și participarea în cadrul evenimentelor</u>	29
<u>3.3. Activitatea Oficiului Republicii Moldova pentru Știință și Tehnologie pe lângă Uniunea Europeană (MOST)</u>	35
<u>IV. ORGANIZAREA ȘI CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE</u>	42
<u>V. ÎNCHEIERE</u>	44

ABREVIERI

ANCD – Agenția Națională pentru Cercetare și Inovare

MEC – Ministerul Educației și Cercetării

MAIA – Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

MS – Ministerul Sănătății

MC – Ministerul Culturii

MF – Ministerul Finanțelor

MAI – Ministerul Afacerilor Interne

MAIE – Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene

PAG - Planul de Acțiuni al Guvernului

PNAAA - Planul Național de Acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM – UE

IGLO - Grupul Informal al Oficiilor de Legătură

MOST - Oficiul pentru Știință și Tehnologie din Bruxelles

PNC - Puncte Naționale de Contact

RO - Reprezentant Oficial

EN -Expert Național

CE - Comisia Europeană

DG RTD - Directoratul General pentru Cercetare și Dezvoltare al Comisiei Europene.

ERA - Spațiul European pentru Cercetare/ European Research Area.

EOSC - European Open Science Cloud

JRC -Joint Research Centre

JPI - Joint Programme Initiatives

DLR - Federal Republic of Germany's research centre for aeronautics and space

KOWI - European Liaison Office for the German Research Organisations

EaP - Eastern Partnership

AMR - Antimicrobial Resistance

WP- Work Programme

C&I – Cercetare și Inovare

AȘM - Academia de Științe a Moldovei

UE - Uniunea Europeană

MSCA - Marie Skłodowska-Curie Actions

USAID - United States Agency for International Development

MESA - Manufacturing Enterprise Solutions Association

LISTA FIGURILOR

Figura 1. Cota proiectelor implementate de organizații din domeniul cercetării și inovării de diferit tip (%)

Figura 2. Cota proiectelor din cadrul Programului de postdoctorat implementate în universități și institute din domeniile cercetării și inovării (%)

LISTA TABELELOR

Tabelul 1. Volumul de finanțare a proiectelor din cadrul Programului de stat 2020-2023 implementate în instituțiile din domeniile cercetării și inovării cu autonomie financiară

Tabelul 2. Volumul de finanțare a proiectelor din cadrul Programului de stat 2020-2023 implementate în instituțiile din domeniile cercetării și inovării fără autonomie financiară din subordinea MEC

Tabelul 3. Volumul de finanțare a proiectelor din cadrul Programului de stat 2020-2023 implementate în instituțiile din domeniile cercetării și inovării fără autonomie financiară din subordinea MAIA

Tabelul 4. Volumul de finanțare a proiectelor din cadrul Programului de stat 2020-2023 implementate în instituțiile din domeniile cercetării și inovării fără autonomie financiară din subordinea MS

Tabelul 5. Volumul de finanțare a proiectelor din cadrul Programului de stat 2020-2023 implementate în instituțiile din domeniile cercetării și inovării fără autonomie financiară din subordinea MC

Tabelul 6. Volumul de finanțare a Ofertelor de soluții privind promovarea conceptului de Știință deschisă și dezvoltarea tehnologiilor digitale în domeniile cercetării și inovării

Tabel 7. Proiecte de inovare și transfer tehnologic aprobate pentru finanțare de Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare în anul 2022

Tabel 8. Proiecte de inovare și transfer tehnologic aprobate pentru finanțare în anii 2021-2022 de Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare

Tabelul 9. Repartizarea per instituții a proiectelor din cadrul Programului postdoctorat în anul 2022

Tabelul 10. Proiectele bilaterale moldo-bieloruse finanțate în anul 2022

Tabelul 11. Proiectele bilaterale moldo-turce (2021-2022) finanțate în anul 2022

Tabelul 12. Proiectele bilaterale moldo-turce (2022-2023) finanțate în anul 2022

Tabelul 13. Proiectele din cadrul Programului ERA.Net finanțate în 2022

Tabelul 14. Proiectul din cadrul Programului JPI AMR finanțat în 2022

INTRODUCERE

Raportul anual al Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare reflectă rezumatul activităților Agenției în corespundere cu misiunea și atribuțiile instituției și rezultatele obținute în anul de referință (2022).

Raportul însumează în formă succintă activitățile de:

- finanțare și monitorizare a proiectelor din domeniul de cercetare și inovare;
- raportare anuală și finală a rezultatelor implementării proiectelor de cercetare/inovare;
- organizare a concursurilor de proiecte naționale și internaționale;
- studiere a oportunităților oferite de programele europene de cercetare și inovare;
- aderare la platforme de cercetare noi și informare a comunității științifice referitor la apelurile din cadrul lor;
- consultanță și suport a cercetătorilor în participarea la concursurile de proiecte naționale și internaționale,
- participare la dezvoltarea cadrului normativ intern și național,
- activitate operațională internă a Agenției,
- altele.

Raportul anual de activitate a fost transmis Guvernului Republicii Moldova și plasat pe pagina web oficială a Agenției¹.

¹ www.ancd.gov.md

I. FINANȚAREA PROIECTELOR ÎN DOMENIILE CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

1.1. PROGRAM DE STAT 2020 – 2023

În anul de referință, Agenția a asigurat managementul și coordonarea finanțării proiectelor de cercetare și inovare din cadrul Programului de Stat (2020 – 2023), care are scopul de a stimula excelența în cercetarea națională prin promovarea unui nivel al cercetărilor ce ar fi compatibil cu cel internațional și ar permite obținerea unor rezultate competitive cu cele internaționale.

Urmare concursului derulat în 2019, în anul de referință au fost finanțate 166 proiecte din cadrul Programului de stat 2020-2023.

Proiectele sunt implementate de către organizații din domeniile cercetării și inovării: inclusiv 52.1% - Institute de cercetare, 37.5% – Universități și 10,4% altele. Din totalul de 48 de instituții, 46 sunt organizații publice subordonate ministerelor de resort (MEC, MAIA, MS, MC).

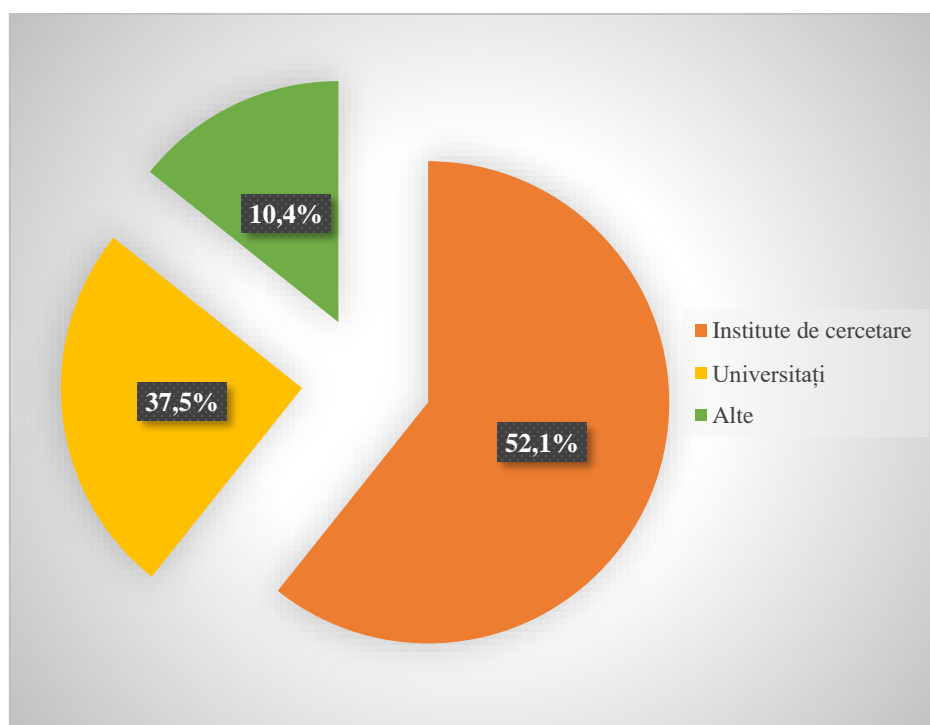

Figura 1. Cota proiectelor implementate de organizații din domeniul cercetării și inovării de diferit tip (%)

Dat fiind implementarea a unor proiecte în parteneriate, pentru finanțarea tuturor proiectelor din cadrul Programelor de Stat au fost analizate și semnate 212 Contracte de finanțare cu beneficiarii-coordonatori și beneficiarii-parteneri.

Volumul total de finanțare a proiectelor din cadrul Programului de stat a constituit 236.360,3 mii lei. Finanțarea beneficiarilor a fost directă de ANCD pentru proiectele realizate în instituțiile cu autogestiune financiară (82.189,2 mii lei), cât și prin intermediul ministerelor fondatoare: MEC – 122.389,4 mii lei, MAIA – 23.214,6 mii lei, MS – 3.653,5 mii lei, MC – 4.913,6 mii lei.

Tabelul 1. Volumul de finanțare a proiectelor din cadrul Programului de stat 2020-2023 implementate în instituțiile din domeniile cercetării și inovării cu autonomie financiară

Nr	Denumirea organizației	Nr contracte	Suma (mii lei)
1.	Universitatea Tehnică a Moldovei	18	14138,2
2.	Universitatea de Stat din Moldova	24	15748,9
3.	UPS „Ion Creangă”	7	2518,2
4.	Academia de Studii Economice	4	1923,6
5.	Academia de Administrare Publică	1	420,0
6.	Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți	1	60,5
7.	Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport	2	963,3
8.	Universitatea de Stat din Tiraspol	5	2782,5
9.	US „B.P. Hasdeu” din Cahul	2	268,9
10.	Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	27	20078,9
11.	Universitatea Agrară de Stat din Moldova	9	5796,4
12.	IMSP Institutul Mamei și Copilului	5	4745,2
13.	Instituția medico-sanitară Institutul Oncologic	2	2293,7
14.	Instituția medico-sanitară Institutul de Neurologie și Neurochirurgie „Diomid Gherman”	2	1358,0
15.	Institutul de Medicina Urgentă	1	235,8
16.	Instituția medico-sanitară Institutul de Cardiologie	5	3842,1
17.	Instituția medico-sanitară Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”	2	609,8
18.	Instituția medico-sanitară Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”	3	1650,6
19.	Centrul pentru Cercetare a Resurselor Genetice Acvatice „ACVAGENRESURS”	1	1400,0
20.	Institutul de Tehnică Agricolă „MECAGRO”	1	1354,6
TOTAL:		122	82189,2

Lista proiectelor din cadrul Programului de Stat finanțate în anul 2022²

² <https://ancd.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Anexa%201%20la%20Ordin%20de%20Finantare%20nr.%2025-PC%20PS%202022.pdf>

Tabelul 2. Volumul de finanțare a proiectelor din cadrul Programului de stat 2020-2023 implementate în instituțiile din domeniile cercetării și inovării fără autonomie financiară din subordinea MEC

Nr	Denumirea organizației	Nr contracte	Suma (mii lei)
1.	Institutul de Chimie	7	10376,5
2.	Institutul de Inginerie Electronica si Nanotehnologii „Dumitru Ghițu”	3	4261,1
3.	Institutul de Energetica	1	2298,0
4.	Institutul de Genetica, Fiziologie si Protecția Plantelor	9	17185,5
5.	Institutul Național de Cercetări Economice	5	6384,4
6.	Institutul de Zoologie	3	9218,9
7.	Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu Hașdeu”	2	6096,8
8.	Institutul de Matematica și Informatica „Vladimir Andrunachievici”	3	3838,3
9.	Institutul Patrimoniul Cultural	2	5963,6
10.	Institutul de Istorie	1	2949,1
11.	Biblioteca Științifică (institut) „Andrei Lupan”	2	4414,2
12.	Grădina Botanică Națională (institut) „ Alexandru Ciubotaru”	5	9202,0
13.	Institutul de Științe ale Educației	4	3284,4
14.	Institutul de Fizica Aplicată	8	15761,3
15.	Institutul de Cercetari Juridice, Politice și Sociologie	2	3663,2
16.	Institutul de Microbiologie și Biotehnologie	7	6401,2
17.	Institutul de Geologie si Seismologie	2	2756,9
18.	Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie	1	2169,2
19.	Institutul de Ecologie și Geologie	2	6164,8
TOTAL:		69	122389,4

Tabelul 3. Volumul de finanțare a proiectelor din cadrul Programului de stat 2020-2023 implementate în instituțiile din domeniile cercetării și inovării fără autonomie financiară din subordinea MAIA

Nr	Denumirea organizației	Nr contracte	Suma (mii lei)
1	Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo”	2	2632,9
2	Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare (ISPHA)	6	12391,3
3	Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară	3	3832,3
4	Institutul de Fitotehnie „Porumbeni”	1	2841,6
5	Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp “Selecția”	1	1516,5
TOTAL:		13	23214,6

Tabelul 4. Volumul de finanțare a proiectelor din cadrul Programului de stat 2020-2023 implementate în instituțiile din domeniile cercetării și inovării fără autonomie financiară din subordinea MS

n/o	Denumirea organizației	Nr contracte	Suma (mii lei)
1	Agenția Națională de Sănătate Publică	5	3653.5
TOTAL:		5	3653.5

Tabelul 5. Volumul de finanțare a proiectelor din cadrul Programului de stat 2020-2023 implementate în instituțiile din domeniile cercetării și inovării fără autonomie financiară din subordinea MC

Nr	Denumirea organizației	Nr contracte	Suma (mii lei)
1	Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală	2	2295,3
2	Muzeul Național de Istorie a Moldovei	1	2618,3
TOTAL:		3	4913,6

1.2. „OFERTĂ DE SOLUȚII PRIVIND PROMOVAREA CONCEPTULUI DE ȘTIINȚĂ DESCHISĂ ȘI DEZVOLTAREA TEHNOLOGIILOR DIGITALE ÎN DOMENIILE CERCETĂRII ȘI INOVĂRII”

Expresia de interes „Oferta de soluții privind promovarea conceptului de Știință deschisă și dezvoltarea tehnologiilor digitale în domeniile cercetării și inovării” (2021-2022) susținută de către Ministerul Educației și Cercetării și Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare, este anunțată prin intermediul Programului UE Orizont 2020 (CG-ENI/2017/ 386-980 CE) "Suportul Financiar pentru participarea Republicii Moldova în Programul Cadru al Uniunii Europene de cercetare și inovare ORIZONT 2020) și urmărește încurajarea noilor inițiative în domeniile cercetării și inovării, precum și armonizarea acțiunilor naționale la acțiunile europene.

Ariile tematice susținute sunt:

- 1) Elaborarea software-ului deschis și a instrumentelor on-line pentru diseminarea rezultatelor științifice din prioritățile strategice ale domeniilor cercetării și inovării;
- 2) Instrumente, tehnologii și soluții digitale pentru sănătate și îngrijire;
- 3) Abordări sistemice și centrate pe utilizatori, inclusiv date deschise, cu privire la informații despre mediu, provocări climatice, resurse naturale, alimente, agricultură și energie;
- 4) Tehnologii, sisteme informatice avansate și soluții inovative orientate spre: domenii sociale, asigurarea securității cibernetice, procesarea datelor, prezervarea și valorificarea (prin digitizare) a patrimoniului cultural;
- 5) Adaptarea sistemului educațional la noile abordări din societatea contemporană prin instrumente, tehnologii și soluții digitale;
- 6) Dezvoltarea tehnologiilor pentru obținerea materialelor inovative și tehnologiilor sustenabile;
- 7) Consolidarea cadrului de politici pentru Știința Deschisă în Moldova, inclusiv dezvoltarea platformelor instituționale interoperabile.

Volumul total de finanțare a expresiilor de interes din cadrul „Oferta de soluții privind promovarea conceptului de Știință deschisă și dezvoltarea tehnologiilor digitale în domeniile cercetării și inovării” aprobat pentru perioada 2021-2022 constituie 4000,0 mii lei.

Termenul de realizare a proiectelor sus-menționate este 30 aprilie 2023, însă 3 institute de cercetare (Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie, Institutul de Fizică Aplicată, Institutul de Matematică și Informatică „Vladimir Andrunachievici”) absorbite de Universitatea de Stat din Moldova au semnalat că nu reușesc implementarea proiectelor în termen, din motiv că nu au în cont alocațiile financiare rămase ca sold la sfârșitul anului 2022. Aceasta problemă urmează a fi soluționată de MEC și MF, după care proiectele restante vor fi finalizate în anul 2023.

Tabelul 6. Volumul de finanțare a Ofertelor de soluții privind promovarea conceptului de Știință deschisă și dezvoltarea tehnologiilor digitale în domeniile cercetării și inovării

Denumirea proiectului	Organizația executoare	Conducător de proiect	Suma pentru anul 2022 (mii lei) alocată de ANCD	Suma pentru anul 2022 (mii lei), alocată de MEC
Investigarea și elaborarea infrastructurii integrate a mediului unificat "cloud computing" pentru a sprijini știința deschisă	Universitatea de Stat din Moldova	Hîncu Boris, dr.	266,66	
Platforma onine pentru înregistrarea, monitorizarea și raportarea evenimentelor științifice din Republica Moldova	Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale	Minciună Vitalie, dr. hab.	233,16	
Evidența informațională a bio-specimenelor în cadrul Biobăncii	Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	Puia Raisa, dr.	333,36	
Consolidarea Colecției Naționale de Microorganisme Neputogene (CNMN) prin adoptarea practicilor științei deschise privind datele științifice	Institutul de Microbiologie și Biotehnologie	Bogdan Nina, dr.		316,66
Tehnologii digitalizate în monitorizarea procesului reabilitării fiziologice post-Covid-19.	Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie	Mereuță Ion, dr. hab.		266,66
Arhiva etnografică digitală cu acces deschis – prezervarea și valorificarea tradiției pentru dezvoltare durabilă	Institutul Patrimoniului Cultural	Duminica Ion, dr.		266,66
Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova	Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	Balaban Larisa, dr.	266,66	
Arsenid de Niobiu – obținerea și caracterizarea monocristalelor	Institutul de Fizică Aplicată	Arușanov Ernest, dr. hab.		150,0
Biblioteca Matematică Digitală a Moldovei DML-md, un prim pas spre Eu-DML	Institutul de Matematică și Informatică „Vladimir Andrunachievici”	Damian Florin, dr.		266,66
Stimularea angajamentului Republicii Moldova în Știința Deschisă: suport metodologic și aplicativ	Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale	Țurcan Nelly, dr. hab.	266,66	
Total			1366,5	1266,64

Lista expresiilor câștigătoare³.

³ <https://ancd.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Ordin%20nr.18-PC%20din%2001.11.21.pdf>

1.3. PROIECTE DE INOVARE ȘI TRANSFER TEHNOLOGIC

Proiectele de inovare și transfer tehnologic au scopul de a încuraja implementarea inovațiilor și transferul tehnologic, stimularea parteneriatelor între mediul antreprenorial și cel de cercetare, creșterea competitivității produselor locale, stimularea trecerii la o economie circulară funcțională.

În concursul de proiecte de inovare și transfer tehnologic pentru anul 2022 au fost declarate câștigătoare 9 propuneri de proiecte, astfel au fost inițiate 9 parteneriate în domeniul public-privat.

Pe parcursul anului a încetat implementarea a 2 proiecte propuse spre implementare de SRL „RAILEAN -PLUS” și SRL „REDTECH INDUSTRY”, din motivul imposibilității îndeplinirii în termen a obligațiilor asumate de către beneficiarii proiectelor.

Tabel 7. Proiecte de inovare și transfer tehnologic aprobate pentru finanțare de Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare în anul 2022

Denumirea proiectului	Organizația executoare	Conducător de proiect	Organizația partener	Finanțare din bugetul de stat (mii lei)	Cofinanțare din surse private (mii lei)
Diagnosticul precoce al profilului dislipidemic în prevenția dezvoltării și progresiei complicațiilor asociate microangiopatiei (retinopatia și parodontita) în diabetul zaharat de tip I	„Centrul de Medicină Regenerativă” SRL	Victor Pălărie, dr.	Asociația obștească „Asociația de Cercetare a Maladiilor Cronice”	270,0	270,0
Elaborarea soluțiilor pentru îmbunătățirea managementului clinico-epidemiologic al infecției COVID-19 prin utilizarea softului – <i>Registrul electronic de evidență al pacienților COVID-19</i>	USMF „Nicolae Testemițanu”	Buta Galina, dr.	IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga” / IMSP Institutul de Urgență / IMSP Spitalul clinic Municipal „Gheorghe Paladi” / IMSP Spitalul clinic de Boli Infecțioase „Toma Ciorbă”	1000,0	1000,0
Obținerea materialului săditor liber de viroze (VF) prin implementarea tehnologiei inovaționale de multiplicare <i>in vitro</i> a unor soiuri de cătină albă înalt productive (<i>Hippophae rhamnoides</i>)	„Euroalun” SRL	Rîbințev Ion, dr.	Universitatea Agrară de Stat din Moldova	980,0	1200,0

Asigurarea inocuității produselor de panificație prin igienizarea suprafețelor de lucru a utilajelor folosite la prepararea aluatului	Universitatea de Stat “Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul	Rumeus Iurie, dr.	Combinatul de panificație SA „Cahupan”	98,5	102,6
Soluții intelectuale și biotehnologii pentru dezvoltarea durabilă a spațiilor verzi în mediul urban	Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor	Stratulat Tatiana, dr.	„Dron Assistance” SRL	762,4	762,5
Crearea platformei eALERT pentru monitorizarea mediului în regim de timp real și avertizarea instantanee a populației din Chișinău în cazul hazardurilor naturale și antropogene periculoase	Universitatea de Stat din Moldova	Sprincean Veaceslav, dr.	„PRIDE SYSTEM” SRL	800,0	800,0
Producerea sistemelor de protecție inovative pentru cultivarea fructelor și legumelor, cu deschidere automatizată sau manuală	„GORA TECHNOLOGY GROUP” SRL	Ciobanu Radu, dr.	„Magazin Financiar” SRL	1000,0	1617,0
Făina din larvele de muscă „ <i>Soldatul negru</i> ” - o sursă naturală și sustenabilă de proteină pentru hrana animalelor	SRL „RAILEAN - PLUS”	Țislinscaia Natalia, dr.	SRL „777 SI C”	-	-
Sisteme inovative în dezvoltarea produselor biodegradabile pentru creșterea calității vieții	SRL „REDTECH INDUSTRY”	Siutkin Sveatoslav, dr., hab.	“SURIA-MED” SRL	-	-
Total				4910,9	5752,1

Lista proiectelor de inovare și transfer tehnologic finanțate în anul 2022⁴.

Totodată, a continuat finanțarea proiectelor de inovare și transfer tehnologic aprobate în anul 2021. În anul 2022 a fost necesară finanțarea la 2 proiecte, restul proiectelor au derulat în baza finanțării din anul 2021.

⁴ <https://ancd.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Ordin%20nr.28-PC%20din%202019.12.21.pdf>

Tabel 8. Proiecte de inovare și transfer tehnologic aprobate pentru finanțare în anii 2021-2022 de Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare

Denumirea proiectului	Organizația executoare	Conducător de proiect	Organizația partener	Finanțare din bugetul de stat (mii lei)	Cofinanțare din surse private (mii lei)
Implementarea chirurgiei cardiace minim invazive pentru copii și adulți în Republica Moldova	IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”	Manolache Gheorghe, dr.	-	128,2	128,2
Creșterea și valorificarea soiurilor de mentă autohtone cu cerere sporită în piață pentru obținerea produselor antibacteriene, imunomodulatoare	Universitatea de Stat din Moldova	Melnic Victor, dr.	ÎI „Ușurelu Lucia”	162,5	162,5
Elaborarea și implementarea pe scară industrială a tehnologiei de producere a furajelor verzi «Furaje BIO Premium» pentru animale în sistem hidroponic, din materia primă autohtonă certificată ecologic	„ProBioSan-Plus” SRL	Balan Igor dr.-	-		
Tehnologie de obținere a fertilizanților organominerali prin reciclarea deșeurilor zootehnice și industriale și aplicarea lor în scopul sporirii capacității de adaptare a solului la schimbarea climei	Universitatea de Stat din Moldova	Jîgău Gheorghe, dr.	SRL „SCHIT-AGROMEX”		
Producerea serelor tip bloc pentru cultivarea fructelor și legumelor, în pantă și pe teren drept, cu automatizări și sisteme inovative	„GORA TECHNOLOGY GROUP” SRL	Dicusară Ion dr.	„Magazin Financiar” SRL		
Implementarea pe scară industrială a tehnologiei de producere a îngrășămintelor organice și ecologice cu eficiența mărită din deșeuri avicole	SRL "Piliccik-Grup"	Sucman Natalia, dr.	-		
Producerea placajului antiderapant hexagonal	„GrupBiz SV” SRL	Dohmilă Iurie dr.	-		
Total				290,7	290,7

1.4. PROGRAMUL DE POSTDOCTORAT

Programul Postdoctorat se implementează în conformitate cu prevederile Codului Educației al Republicii Moldova (nr. 152 din 17.07.2014), Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova (nr. 259-XV din 15.07.2004), Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și desfășurare a programelor de postdoctorat (nr. 499 din 29.05.2018) și Hotărârea Guvernului cu privire la Metodologia de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării (nr. 382 din 01.08.2019), în scopul realizării cercetărilor științifice fundamentale și aplicative avansate. Programul de postdoctorat are drept obiectiv principal oferirea de oportunități suplimentare în evoluția profesională pentru o carieră în cercetare și inovare.

Activitățile în această arie au fost divizate în două direcții:

- Finanțarea și monitorizarea proiectelor din cadrul Program postdoctorat aflate în derulare (anul II – 2021-2022; anul I – 2022-2023).
- Organizarea concursului de proiecte Program postdoctorat pentru anii 2023-2024.

Pe parcursul anului 2022 au fost realizate următoarele activități:

- aprobarea volumului alocațiilor bugetare pentru finanțarea proiectelor din Programul postdoctorat direct de la Agenție pentru proiectele implementate de instituțiile cu autonomie financiară;
- redirecționarea mijloacelor financiare ministerelor fondatoare pentru implementarea proiectelor de postdoctorat în instituțiile din domeniile cercetării și inovării fără autonomie financiară;
- încheierea contractelor de finanțare cu 16 postdoctoranzi din anul II de implementare a proiectelor de postdoctorat (2021-2022) și monitorizarea pe parcursul anului 2022;
- încheierea contractelor de finanțare cu 12 postdoctoranzi din anul I de implementare a proiectelor de postdoctorat (2022-2023) și monitorizarea pe parcursul anului 2022;
- recepționarea și verificarea rapoartelor științifice și financiare anuale și finale în corespundere cu contractele încheiate;

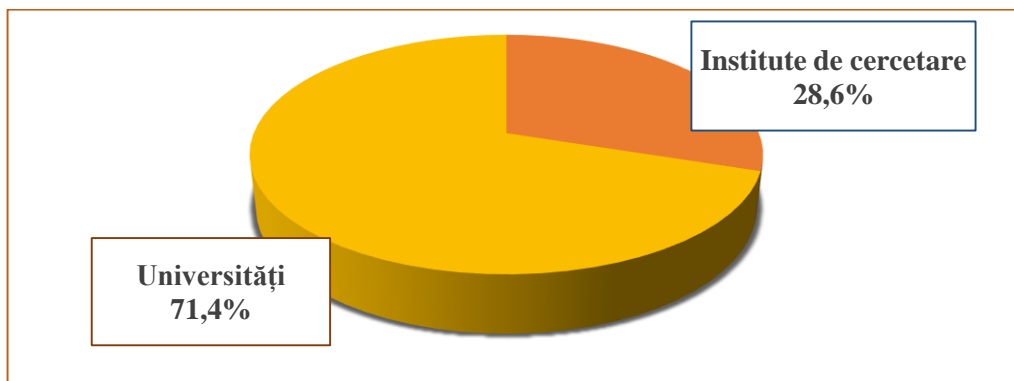
În corespundere cu contractele de finanțare semnate, instituțiile beneficiare ce implementează Programe de postdoctorat au recepționat 3.577,8 mii lei pentru realizarea a 28 de proiecte, dintre care 20 proiecte au fost finanțate direct de ANCD (2.501,8 mii lei), iar 8 prin intermediul ministerelor fondatoare (1.076,0 mii lei).

Tabelul 9. Volumul finanțării proiectelor din cadrul Programului de postdoctorat

Nr. contracte	Alocații aprobate (mii lei)	ANCD		MEC		MAIA		MAI	
		Nr. contr	Suma mii lei	Nr. contr	Suma mii lei	Nr. contr	Suma mii lei	Nr. contr	Suma mii lei
28	3.577,8	20	2.501,8	5	676,0	1	120,0	2	280,0

Programele de postdoctorat sunt implementate preponderent în cadrul Universităților (70%), numărul celor realizate în institutele din domeniile cercetării și inovării fiind mai mic (30%).

Figura 2. Cota proiectelor din cadrul Programului de postdoctorat implementate în universități și institute din domeniile cercetării și inovării (%)

Tabelul 9. Repartizarea per instituții a proiectelor din cadrul Programului postdoctorat în anul 2022

N/o	Denumirea organizației	Nr contracte	Suma (mii lei)
1.	Institutul de Zoologie	2	280,0
2.	Academia „Ștefan cel Mare”	2	280,0
3.	Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor	1	136,0
4.	Institutul de Chimie	1	120,0
5.	Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie	1	140,0
6.	Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare „Selecția”	1	120,0
7.	Universitatea de Studii Politice și Economice „C.Stere”	1	120,0
8.	Universitatea Tehnică a Moldovei	6	740,0
9.	Universitatea de Stat din Moldova	4	501,8
10.	Universitatea de Stat „Ion Creangă”	1	120,0
11.	Academia de Studii Economice	2	260,0
12.	Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	6	760,0
TOTAL:		28	3577,8

1.5 PROGRAMUL DE PROIECTE BILATERALE ȘI MULTILATERALE

Pe parcursul anului 2022 au fost încheiate:

- 7 contracte pentru finanțarea proiectelor bilaterale de cercetare moldo-bieloruse (2022-2023) pentru anul 2022 în suma de 2020,0 mii lei;
- 3 contracte pentru proiectele bilaterale moldo-turce (2022-2023) în sumă de 1041,0 mii lei din bugetul de stat;
- 3 contracte pentru proiectele bilaterale moldo-turce (2021-2022) în sumă de 1200,0 mii lei din bugetul de stat;
- 1 contract pentru finanțarea proiectului multilateral de cercetare și inovare din cadrul inițiativei de cooperare comună JPIAMR HARISSA, declarat câștigător în urma concursului organizat în anul 2021, în sumă de 752,08 mii lei din bugetul de stat;
- 2 contracte pentru finanțarea proiectelor multilaterale de cercetare și inovare ERA Net 2019, în suma de 262,2 mii lei.
-

1.5.1. Proiecte bilaterale

În cadrul implementării Programului bilateral moldo-bielorus în baza Acordului bilateral semnat în anul 2018 între Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare a Republicii Moldova și Comitetul de Stat pentru Știință și Tehnologie a Republicii Belarus au fost implementate proiecte bilaterale de cercetare.

Concursul comun de proiecte științifice de cercetare a derulat în 2021 și au fost selectate 7 proiecte câștigătoare, cu finanțare în 2022 și 2023. Volumul de finanțare planificat per total 4040,0 mii lei.

Tabelul 10. Proiectele bilaterale moldo-bieloruse finanțate în anul 2022

Titlul proiectului	Organizația din R. Moldova	Conducătorul proiectului din R. Moldova	Organizația din Belarusi	Conducătorul proiectului din Belarusi	Volumul de finanțare (mii lei)
Sinteza steroizilor cu fragment azolic în ciclul D și/sau în catena laterală în calitate de compuși de bază pentru crearea medicamentelor destinate tratamentului cancerului de prostată	Institutul de Chimie	Fliur Macaev	Instituația Științifică de Stat „Institutul de Chimie Bioorganică al Academiei Naționale de Științe din Belarus”	Vladimir Jabinskii	300,0
Elaborarea metodelor biotehnologice (in vitro și in vivo) de asanare a zmeurului de către virusul piticirii	Institutul Științifico Practic de Horticultură,	Leonid Prodanuc	RUE „Institutul de Pomicultură”	Natalia Kuharcik	295,0

tufos cu scopul majorării productivității plantațiilor industriale a zmeurului	Viticultură și Tehnologii Alimentare				
Metode de aplicare complexă a derivaților acidului para-aminobenzoic și microorganismelor entomopatogene în controlul organismelor dăunătoare la culturile pomicele și legumicole	Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor	Aurelia Stingaci	Instituția Științifică de Stat „Institutul de Chimie Bioorganică al Academiei Naționale de Științe din Belarus”	V.Gonciaruc	300,0
Nano- și hetero-structuri în baza oxidului de zinc și a compușilor semiconductori A3B5 pentru optoelectronică, fonică și biosenzorică	Universitatea Tehnică a Moldovei	Victor Zalamai	Instituție de învățământ „Universitatea de Stat de Informatică și Radioelectronică din Belarus”	Evghenii Ciubenco	300,0
Compuși Cu_2ZnGeS_4 , Cu_2CdGeS_4 și soluțiile solide de $Cu_2ZnxCd_xGeS_4$: sinteză, creștere și proprietăți fizico-chimice	Institutul de Fizică Aplicată	Ernest Arusanov	Asociația științifică și de producție de stat „Central științific și practic al Academiei Naționale de Științe din Belarus pentru Știința Materialelor”	I.Victorov	225,0
Materiale nanocompozite care conțin complexe de pământuri rare pentru utilizare în optoelectronică și energie solară	Institutul de Fizică Aplicată	Victor Verlan	Instituția de învățământ „Universitatea de Stat F. Skorina Gomel”	Vladimir Gaisun	300,0
Tehnologie și utilaje de depunere a acoperirilor multicomponente și multifuncționale pe suprafețele metalice la interacțiunea plasmă descărcărilor în impuls de tensiune joasă cu materiale pulverulente	Institutul de Fizică Aplicată	Valentin Mihailov	Instituție de învățământ „Universitatea de Stat din Grodno numita după Y. Kupala”	Evghenii Ovcinnikov	300,0

În cadrul implementării Programului bilateral moldo-turc în baza Acordului bilateral semnat în anul 2019 între Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare a Republicii Moldova și Consiliul pentru Știință și Tehnologie a Republicii Turce au fost implementate proiecte bilaterale de cercetare.

Primul concurs comun de proiecte științifice de cercetare a derulat în 2020 și au fost selectate 3 proiecte câștigătoare, cu finanțare în 2021 și 2022. Volumul de finanțare per total a fost 2400,0 mii lei.

Tabelul 11. Proiectele bilaterale moldo-turce (2021-2022) finanțate în anul 2022

Titlul proiectului	Organizația executorie	Conducătorul proiectului	Volumul de finanțare (mii lei)
Capacity building of Anti-doping Research and Collaboration through Initiatives in Medical Education	Universitatea de Stat de Medicină și Farmaceutică „Nicolae Testemițanu”	Dr. Artiom JUCOV	400,0
Extending the genetic landscape of drug-resistant epilepsy	Universitatea de Stat de Medicină și Farmaceutică „Nicolae Testemițanu”	Acad. Stanislav GROPPA	400,0
Innovative Strategies for Improving the Biological Effectiveness of Some Unused and Environmentally Polluting Wastes And Developing Them as Poultry Alternative Feed and Additives	Universitatea Agrară de Stat din Moldova	Dr.hab. Larisa CAISIN	400,0

Al doilea concurs comun de proiecte științifice de cercetare a derulat în 2021 și au fost selectate 3 proiecte câștigătoare, cu finanțare în 2022 și 2023. Volumul de finanțare planificat per total este 2400,0 mii lei.

Tabelul 12. Proiectele bilaterale moldo-turce (2022-2023) finanțate în anul 2022

Titlul proiectului	Organizația executorie	Conducătorul proiectului	Volumul de finanțare (mii lei)
Collaborative Research and capacity building in Occupational Health and Safety	Agencia Națională pentru Sănătate Publică	Iurie Pînzaru	400,0
Determination of Bioactivity and Antimyeloma Effects of Various Cyanobacteria (BIOMCYA)	Universitatea de Stat din Moldova	Alina Trofim	400,0
Measuring the performance of SMEs active in the agricultural sector and/or the food industry during the health crisis COVID-19: a study in the Gaziantep and Chisinau region	Academia de Studii Economice din Moldova	Lica Erhan	241,0

1.5.2. Proiecte multilaterale

Programul multilateral ERA.Net

ERA.Net (2021- 2022) face parte din Programul cadru 7 al UE. Obiectivul principal al programului ERA.Net îl constituie dezvoltarea și promovarea colaborării dintre membrii Uniunii Europene și țările asociate, urmărind reducerea fragmentării programelor de cercetare în cadrul liniilor de finanțare la nivel național. Programul își propune să dezvolte instrumentele necesare pentru activități de finanțare comune în domeniile cercetării și inovării, furnizând astfel un cadru stabil pentru o abordare directă, echitabilă și cu beneficii pentru toate țările participante în acest proiect, Având drept scop de a crea o colaborare pe termen lung în domeniul cercetării și inovării între statele membre ale UE și țările asociate.

În cadrul Programului multilateral ERA.Net (2021- 2022) în anul de referință au fost finanțate următoarele proiecte:

Tabelul 13. Proiectele din cadrul Programului ERA.Net finanțate în 2022

Titlul proiectului	Conducătorul proiectului	Istițuția din Moldova	Volumul de finanțare 2022 (mii lei)
Polarizing diffractive optical elements in nanostructures from chalcogenide glasses and azopolymers thin films: modeling and implimentation	Dr. hab. Elena Achimova	Institutul de Fizică Aplicată	227,4
Prophylactic and Therapeutic Use of Regulatory T Cell Derived Exosomes in Murine Models of Multiple Sclerosis and Psoriasis	Dr. hab. Ianoș Corețchi	Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	35,1

Programul multilateral JPIAMR

Inițiativă de program comun privind rezistența la antimicrobiene, JPIAMR, este o organizație și o platformă de colaborare globală, care implică 29 de țări pentru a reduce rezistența la antimicrobiene (AMR) cu o abordare One Health. Republica Moldova este reprezentată pe această platformă de către Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare în calitate de finanțator. Anual sunt lansate apeluri în cadrul acestui program cu finanțarea națională. În cadrul celui de-al 13 apel „HARRISSA” lansat în anul 2021 a fost declarat câștigător un proiect cu participarea Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Perioada de realizare a proiectului este 2022-2025.

Tabelul 14. Proiectul din cadrul Programului JPI AMR finanțat în 2022

Titlul proiectului	Conducătorul proiectului	Istituția din Moldova	Volumul de finanțare 2022 (mii lei)
Phage treatment and wetland technology as intervention strategy to prevent dissemination of antibiotic resistance in surface waters (PhageLand)	Dr. Alina Ferdohleb	Universitatea de Stat de Medicină și Farmaceutică „Nicolae Testemițanu”	750,0

1.6. Monitorizarea și raportarea proiectelor

Pe parcursul anului 2022 Agenția a monitorizat implementarea a 166 proiecte din cadrul Programelor de Stat, 16 proiecte de inovare și transfer tehnologic, 4 proiecte multilaterale, 13 proiecte bilaterale, 10 oferte de soluții privind Știința deschisă. Monitorizarea s-a efectuat conform prevederilor HG 382/2019 și *Instrucțiunii cu privire la procesul de finanțare și monitorizare a contractelor de finanțare privind realizarea proiectelor din domeniile cercetării și inovării*. Monitorizarea s-a realizat documentar și la fața locului.

În corespundere cu prevederile HG 382/2019 și a *Instrucțiunii privind raportarea anuală a implementării proiectelor din domeniul cercetării și inovării* au fost recepționate și analizate 166 rapoarte științifice și 240 rapoarte financiare anuale. În urma transmiterii rapoartelor științifice către AȘM, luna decembrie 2022 au fost organizate audierile publice a rapoartelor științifice anuale.

În urma audierii rezultatelor implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării în anul 2022, Consiliul ANCD a validat rezultatele obținute și ulterior au fost emise Ordinele de finanțare a proiectelor de cercetare pentru anul 2023⁵.

În anul 2022 s-a finalizat implementarea a 14 proiecte din domeniul de inovare și transfer tehnologic, 2 proiecte bilaterale (moldo-turce) și 1 proiect multilateral. Aceste proiecte au fost audiate public și rezultatele pot fi vizualizate pe pagina web a AȘM⁶.

Rapoartele anuale și finale ale proiectelor de cercetare și inovare pot fi vizualizate pe pagina web a ANCD⁷.

⁵ <https://ancd.gov.md/ro/content/ordine-de-finantare>

⁶ <https://asm.md/index.php/audierile-publice>

⁷ <https://ancd.gov.md/ro/content/rapoartele-proiectelor>

II. ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA CONCURSURILOR DE PROIECTE

În corespundere cu prevederile HG 382/2019 în anul 2022 ANCD a organizat mai multe concursuri de proiecte din domeniul cercetării și inovării, inclusiv:

I. Proiecte naționale

- Concursul proiectelor de inovare și transfer tehnologic;
- Concursul proiectelor de postdoctorat.

II. Proiecte bilaterale și multilaterale

- Concurs de proiecte bilaterale moldo-turce;
- Concurs de proiecte multilaterale: BiodivERsA și Water4All

III. Proiecte cu finanțarea din surse externe

- Concurs de proiecte pentru tineri cercetători;
- Concursul de proiecte pe probleme de interes stringent cu genericul „Reziliența Republicii Moldova la situații de criză”.

2.1. Concursul proiectelor de inovare și transfer tehnologic

Pentru crearea și implementarea inovațiilor și tehnologiilor noi, a fabricării produselor competitive noi sau perfecționate, precum și în scopul utilizării unor procese, servicii și tehnologii progresive, în corespundere cu prioritățile și direcțiile strategice din Programul Național de Cercetare și Inovare pentru anii 2020-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 381/2019 a fost organizat concursul de proiecte de inovare și transfer tehnologic pentru anul 2022.

Cuantumul total al mijloacelor financiare alocate pentru finanțarea proiectelor de inovare pentru anul 2023 a fost de 3600,0 mii lei, repartizate pe priorități strategice după cum urmează:

- PRIORITATEA I. Sănătate – 0,0 mii lei;
- PRIORITATEA II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor – 1200,0 mii lei;
- PRIORITATEA III. Mediu și schimbări climatice – 0,0 mii lei;
- PRIORITATEA IV. Provocări societale – 0 mii lei;
- PRIORITATEA V. Competitivitate economică și tehnologii inovative – 2399,5 mii lei.

La concurs au fost depuse 11 propuneri de proiect, ca urmare a expertizei propunerilor de proiect au fost selectate 5 proiecte pentru finanțare în 2023. Lista proiectelor câștigătoare⁸.

Cuantumul total al mijloacelor financiare alocate pentru finanțarea proiectelor de transfer tehnologic pentru anul 2023 a fost de 1000,0 mii lei, repartizate pe priorități strategice după cum urmează:

- PRIORITATEA I. Sănătate – 0,0 mii lei;

⁸ <https://anced.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Ordinul%20nr.%2025-PC%20din%2030.12.2022.pdf>

- PRIORITATEA II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor – 1000,0 mii lei;
- PRIORITATEA III. Mediu și schimbări climatice – 0,0 mii lei;
- PRIORITATEA IV. Provocări societale – 0 mii lei;
- PRIORITATEA V. Competitivitate economică și tehnologii inovative – 0,0 mii lei.

La concurs au fost depuse 3 propuneri de proiect, ca urmare a expertizei a propunerilor de proiecte a fost selectat 1 proiect pentru finanțare în 2023. Lista proiectelor câștigătoare⁹.

2.2. Concursul proiectelor de postdoctorat

În anul 2022 a fost lansat concursul public ”Programe de postdoctorat” pentru anii 2023-2024, care a fost organizat și desfășurat în corespundere cu Hotărârea Guvernului nr. 499/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și desfășurare a programelor de postdoctorat și Hotărârea Guvernului nr. 382/2019 cu modificările ulterioare (Hotărârea Guvernului 267/2021) cu privire la aprobarea Metodologiei de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării.

Prioritățile strategice și numărul de locuri cu finanțare de la bugetul de stat sunt stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 381/2019 și Hotărârea Guvernului nr. 580/2022. Pentru anul 2023 au fost oferite 23 de locuri în conformitate cu prioritățile strategice după cum urmează:

- PRIORITATE I, Sănătate – 6 locuri;
- PRIORITATE II, Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor – 5 locuri;
- PRIORITATE III, Mediu și schimbări climatice – 3 locuri;
- PRIORITATE IV, Provocări societale – 7 locuri;
- PRIORITATE V, Competitivitate economică și tehnologii inovative – 2 locuri.

La concurs au fost depuse 13 propuneri de proiecte, una din ele a fost declarată neeligibilă. Spre expertizare au fost transmise 12 de propuneri de proiecte la Programul de postdoctorat. În rezultatul expertizării au fost finanțate 9 proiecte în valoare de 1229,5 lei.

2.3. Concurs de proiecte bilaterale moldo-turce

Agenția a organizat cel de-al treilea concurs a proiectelor bilaterale moldo-turce în baza Protocolului de cooperare științifică și tehnologică dintre Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare (ANCD) din Moldova și Consiliul pentru Știință și Tehnologie din Turcia (TUBITAK). Obiectivul apelului a fost de a permite organizațiilor din domeniile cercetării și inovării din ambele țări să colaboreze la nivel bilateral pentru a contribui la integrarea rezultatelor științifice și inovaționale din Republica Moldova în Spațiul European de Cercetare, precum și integrarea în rețelele de infrastructură regională și internațională.

Propunerile de proiecte moldo-turce au fost la următoarele priorități strategice:

- PRIORITATEA I. Sănătate;

⁹ <https://ancd.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Ordinul%20nr.%2025-PC%20din%2030.12.2022.pdf>

- PRIORITATEA II: Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor;
- PRIORITATEA III: Mediu și schimbări climatice;
- PRIORITATEA IV: Provocări societale;
- PRIORITATEA V: Competitivitate economică și tehnologii inovative.

Cuquantumul total al mijloacelor financiare pentru organizațiile din Republica Moldova planificat pentru anul 2022 pentru câștigătorii acestui concurs a fost de 1041,0 mii lei și s-a repartizat pe prioritățile strategice conform listei:

- PRIORITATEA I: Sănătate – 400,0 mii lei;
- PRIORITATEA II: Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor – 400,0 mii lei;
- PRIORITATEA IV: Provocări societale – 241,0 mii lei.

La concurs au fost depuse 19 propuneri de proiecte bilaterale din domeniile cercetării și inovării, din care 3 proiecte au fost declarate câștigătoare.

Lista proiectelor câștigătoare¹⁰.

2.4 Concursuri de proiecte în cadrul acțiunilor „BiodivERsA+” și „Water4ALL”

Concursul proiectelor din cadrul acțiunii BiodivERsA+ (BioDivMon), are ca scop sprijinirea proiectelor de cercetare transnaționale (durata de 3 ani) care abordează una sau mai multe dintre cele trei teme (neexclusive):

- 1) TEMA 1 – Inovarea și armonizarea metodelor și instrumentelor de colectare și gestionare a datelor de monitorizare a biodiversității;
- 2) TEMA 2 – Abordarea lacunelor de cunoștințe privind starea, dinamica și tendințele biodiversității de a inversa pierderea biodiversității;
- 3) TEMA 3 – Utilizarea datelor disponibile de monitorizare a biodiversității.

La concursul de proiecte BioDivMon au fost depuse 4 propuneri de proiecte cu participarea organizațiilor din Republica Moldova, care sunt la etapa de evaluare.

Concursul proiectelor din cadrul acțiunii „Apă pentru toți (Water4All)”, este implementat de 34 de organizații de finanțare a cercetării și inovării din 29 de țări¹¹.

Apelul s-a concentrat pe soluții pentru evenimente hidroclimatice extreme. În cadrul apelului transnațional comun Water4All 2022 au fost abordate următoarele subiecte:

- Subiectul 1. Reziliență, adaptare și atenuare la evenimente hidroclimatice extreme;
- Subiectul 2. Instrumente pentru managementul apei - în contextul evenimentelor extreme hidroclimatice;
- Subiectul 3. Îmbunătățirea guvernării apei în contextul evenimentelor extreme hidroclimatice și în contexte internaționale

La concurs au fost depuse 7 propuneri de proiecte cu participarea organizațiilor din Republica Moldova, care sunt la etapa de evaluare.

¹⁰ <https://ancd.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Ordin%20nr.29-PC%20din%2029.12.21.pdf>

¹¹ <http://www.water4all.eu/joint-calls/joint-call-2022-water4all>

2.5. Concurs de proiecte pentru tineri cercetători

Concursului de proiecte pentru tineri cercetători pentru anii 2023-2024 a fost lansat în corespundere cu:

- 1) Decizia Comitetului de supraveghere a Contractului de grant suport financiar pe anii 2018-2019 în vederea participării Republicii Moldova la Programul Uniunii Europene, Orizont 2020” din 14.07.2022;
- 2) Solicitarea Ministerului Educației și Cercetării de organizare a concursurilor exprimată prin scrisoarea nr. 04/2-09/3163 din 19.07.2022.
- 3) alin. 5), pct. 2 din Hotărârea Guvernului nr. 382 din 01.08.2019 cu privire la aprobarea Metodologiei de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării, cu modificările ulterioare (HG nr. 267 din 20.10.2021 pentru modificarea anexelor nr. 1 și nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 382/2019 cu privire la aprobarea Metodologiei de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării);

Scopul concursului este susținerea prin finanțare dedicată a tinerilor cercetători, pentru creșterea capacităților de cercetare și obținerea rezultatelor științifice de performanță în conformitate cu prevederile Contractului de Grant al Comisiei Europene "Suportul Financiar pentru participarea Republicii Moldova în Programul Cadru al Uniunii Europene de cercetare și inovare ORIZONT 2020 pentru anii 2018-2019".

La concurs au fost depuse 37 propuneri de proiecte, dintre care 15 proiecte au fost selectate pentru finanțare.

Cuantumul total al mijloacelor financiare alocate pentru finanțarea proiectelor este aprobat în sumă de 5505,23 mii lei, repartizate pe priorități strategice după cum urmează:

- PRIORITATEA I. Sănătate – 800,0 mii lei;
- PRIORITATEA II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor – 1391,8 mii lei;
- PRIORITATEA III. Mediu și schimbări climatice – 1200,0 mii lei;
- PRIORITATEA IV. Provocări societale – 513,73 mii lei;
- PRIORITATEA V. Competitivitate economică și tehnologii inovative – 1599,7 mii lei.

Lista proiectelor câștigătoare¹².

2.6. Concursul de proiecte pe probleme de interes stringent cu genericul „Reziliența Republicii Moldova la situații de criză” (2023-2024)

Concursul de proiecte pe probleme de interes stringent cu genericul „Reziliența Republicii Moldova la situații de criză” a fost organizat în corespundere cu:

- 1) Decizia Comitetului de supraveghere a Contractului de grant suport financiar pe anii 2018-2019 în vederea participării Republicii Moldova la Programul Uniunii Europene, Orizont 2020” din 14.07.2022;
- 2) solicitarea Ministerului Educației și Cercetării de organizare a concursurilor exprimată prin scrisoarea nr. 04/2-09/3163 din 19.07.2022.
- 3) alin. 9), pct. 2 din Hotărârea Guvernului nr. 382 din 01.08.2019 cu privire la aprobarea Metodologiei de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării, cu modificările ulterioare (HG nr. 267 din 20.10.2021 pentru modificarea anexelor nr. 1 și nr. 2 la Hotărârea

¹² <https://ancd.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Ordin%20nr.2%20din%2016.02.2023.pdf>

Guvernului nr. 382/2019 cu privire la aprobarea Metodologiei de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării);

Scopul concursului este finanțarea dedicată a cercetărilor științifice ce vin în suportul eforturilor Guvernului Republicii Moldova de identificare a soluțiilor pentru rezolvarea problemelor stringente ale țării, ce rezultă din perpetuarea situațiilor de criză la nivel global și regional.

La concurs au fost depuse 31 propuneri de proiecte și selectate 12 proiecte pentru finanțare.

Cuantumul total al mijloacelor financiare alocate pentru finanțarea proiectelor constituie 11290,6 mii lei, repartizate pe priorități strategice după cum urmează:

➤ *Direcția prioritară de cercetare, Potențialul de siguranță alimentară a Republicii Moldova și identificarea măsurilor necesare de a fi întreprinse pentru a atinge siguranța alimentară:*

I. Argumentarea socio-economică a securității alimentare prin elaborarea atlasului agroalimentar în scopul sporirii potențialului de export al produselor agricole - 1000,0 mii lei;

II. Studiu privind impactul dependenței de import a resurselor genetice animaliere și elaborarea mecanismelor de răspuns în diferite situații de criză – 886,0 mii lei;

III. Îmbunătățirea durabilității ecologice a producțiilor animaliere prin managementul pășunilor irigate – 1000,0 mii lei;

IV. Cercetări privind colectarea, conservarea și folosirea rațională a genitorilor valoroși în scopul creării bazei genetice autohtone pentru diminuarea dependenței de import a materialului biologic – 994,2 mii lei;

V. Studii privind calitatea nutrițională a produselor alimentare de pe piața autohtonă în vederea prevenirii și menținerii sănătății consumatorului și asigurarea securității alimentare – 865,1 mii lei;

VI. Studiu privind stabilirea influenței aplicării noilor sisteme și tehnologii de agricultură conservativă pentru combaterea efectelor secetei, păstrarea fertilității solurilor și a apei în sol și creșterea cantitativă și calitativă a producțiilor la principalele specii de plante cultivate – 1000,0 mii lei;

VII. Determinarea potențialului de export pentru principalele produse agroalimentare prin prisma securității alimentare a Republicii Moldova – 1000,0 mii lei.

➤ *Direcția prioritară de cercetare, Potențialul de siguranță energetică a Republicii Moldova și identificarea măsurilor necesare de a fi întreprinse pentru a atinge siguranța energetică:*

I. Evaluarea cantitativă și calitativă a potențialului de producere și consum a biocombustibilului solid (i.e. deșeuri din silvicultură, agricultură, culturi energetice, etc.) în localitățile din Republica Moldova (preponderent rurale, dar cu perspectiva utilizării biocombustibilului solid și în SACET-uri) – 1000,0 mii lei;

II. Estimarea potențialului local (pe localități în parte) de aplicare a cogenerării de înaltă eficiență în Republica Moldova – 878,6 mii lei;

III. Estimarea calitativă și cantitativă a potențialului de eficiență energetică (în raport cu cele mai bune practici europene), per sectoare ale economiei naționale – 874,3 mii lei;

IV. Evaluarea disponibilității depozitelor naturale de stocare a gazelor naturale în Republica Moldova (este imperativă cooperarea instituțiilor și experților naționali și a celor internaționali – USAID/MESA/etc.) – 1000,0 mii lei;

V. Instituirea unei platforme electronice naționale de stocare a informațiilor din domeniul energetic (i.e. măsuri de eficiență energetică, dezvoltare a sectorului SER cu monitorizarea progreselor) și de comunicare între participanții la gestionarea și dezvoltarea complexului energetic național – 792,4 mii lei.

Lista proiectelor câștigătoare¹³.

¹³ <https://ancd.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Ordin%20nr.1%20din%2016.02.2023.pdf>

2.7. Activități de expertiză în cadrul concursurilor de proiecte organizate de ANCD

În cadrul concursurilor de proiecte naționale și internaționale din domeniile cercetării și inovării organizate de către Agenție au fost realizate activitățile aferente de expertiză în corespundere cu prevederile legislației naționale (HG 382/2019) și condițiile particulare ale apelurilor bi-/multilaterale.

Expertiza propunerilor de proiecte se realizează prin expertiza individuală pe priorități strategice și ierarhizarea rezultatelor de către Panelul de experți. Pe parcursul anului de referință a fost organizat procesul de expertiză a **112** propuneri de proiecte. În scopul organizării și desfășurării procesului de expertiză, a fost stabilit modul și calendarul de lucru al experților. Procesul de expertizare a proiectelor a fost organizat prin desemnarea a cel puțin doi experți pentru o propunere de proiect, selectați din Registrul experților independenți conform priorităților strategice. Au fost supuse expertizării următoarele propuneri de proiecte:

- 1) Propuneri de proiecte din cadrul concursului de Transfer Tehnologic pentru anul 2023 – 3 propuneri de proiecte;
- 2) Propuneri de proiecte din cadrul concursului de Inovare pentru anul 2023 - 11 propuneri de proiecte;
- 3) Propuneri de proiecte din cadrul concursului pentru Tinerii Cercetători – 36 propuneri de proiecte;
- 4) Propuneri de proiecte din cadrul concursului bilateral Moldo-Turc – 19 propuneri de proiecte;
- 5) Propuneri de proiecte din cadrul concursului pe probleme de interes strigent cu genericul „Reziliența Republicii Moldova în situații de criză” – 31 propuneri de proiecte;
- 6) Propuneri de proiecte din cadrul Programelor de Postdoctorat – 12 propuneri de proiecte.

În procesul de expertiză individuală, au fost încadrați cel puțin doi experți pentru fiecare propunere de proiect. Experții au acordat punctajul corespunzător pentru fiecare criteriu de expertiză conform fișei de evaluare și au făcut comentarii detaliate privind punctajul acordat. Expertiza individuală s-a organizat astfel încât experții să nu cunoască modul de evaluare și punctajul acordat de fiecare dintre ei la aceeași propunere de proiect. Rezultatele expertizei a propunerilor de proiecte au fost publicate pe pagina web oficială a Agenției. Rezultatele expertizei a propunerilor de proiecte, împreună cu comentariile conducătorilor de proiecte au fost analizate și ierarhizate de către panelul de experți. Rezultatelor expertizei a proiectelor au fost validate de către Consiliul Agenției.

III. COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

3.1 Activități aferente programului Uniunii Europene „Orizont 2020” și „Orizont Europa”

Pe plan internațional principalele obiective ale Agenției pentru anul 2022 au fost promovarea și internaționalizarea cercetării din Republica Moldova în spațiu european, cooperarea transnațională și bilaterală, contribuirea la creșterea ratei de participare la Programele pentru cercetare și inovare, asistarea și facilitarea cercetătorilor din RM în procesul de integrare în Spațiul European de Cercetare, efectuarea bilanțului de participare al cercetătorilor din Republica Moldova la Programul Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare „Orizont Europa”.

Pe parcursul anului 2022, Agenția a menținut corespondența cu reprezentanții Directoratului general pentru Cercetare și Dezvoltare (DG RTD) al Comisiei Europene, EOSC, Green Deal, a reactualizat sistematic baza de date a instrumentelor de suport, a asigurat participarea în continuare a Republicii Moldova în cadrul Inițiativelor Comune de Program (JPIAMR și WaterJPI) și a pregătit toate aranjamentele pentru semnarea Acordurilor de parteneriat și lansarea apelurilor comune în cadrul acțiunilor BIODIVERSA+ și Water4ALL.

La începutul anului 2022, în legătura cu asocierea Republicii Moldova la Programul Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare „Orizont Europa”, Agenția a lansat concursuri noi pentru recrutarea Reprezentanților/Expertilor naționali în cadrul Comitetelor de Program și Punctelor Naționale de Contact. Astfel, toate pozițiile au fost suplinite¹⁴.

Prin intermediul rețelei Punctelor Naționale de Contact al Programului „Orizont Europa” gestionată de Agenție, au fost acordate consultații persoanelor interesate referitor la participarea în cadrul Programului „Orizont Europa” și în alte inițiative și instrumente europene. Au fost publicate sistematic noutăți și oportunități pe paginile web¹⁵, Twitter, Facebook, a fost creat portalul național al Programului „Orizont Europa”¹⁶, unde Punctele Naționale de Contact plasează informații despre apeluri și evenimente.

Pe parcursul anului 2022 a fost monitorizată sistematic informația plasată pe portalul Comisiei Europene, eCORDA, referitor la proiectele câșigate în cadrul Programului „Orizont Europa”. A fost elaborată și editată broșura „Programul Uniunii Europene pentru Cercetare și Inovare ORIZONT EUROPA”, publicată pe pagina web¹⁷.

Pentru a cunoaște informații despre participarea Republicii Moldova în Programul „Orizont 2020” a fost elaborat Raportul privind implementarea Programului „Orizont 2020” în perioada 2014-2020. Acesta a fost transmis către Ministerul Educației și Cercetării și a fost bază pentru modificări ale cadrului normative privind remunerarea în cadrul proiectelor internaționale (HG nr.1234/2018). Raportul a fost plasat de pagina web a Agenției¹⁸.

Prin Ordinul nr.28.01.2022 a Ministerului Educației și Cercetării a fost instituit Comitetul de supraveghere a Contractului de grant suport financiar pe anii 2018-2019 în vederea participării Republicii Moldova la Programul Uniunii Europene „Orizont Europa”. Directorul Agenției Naționale pentru Cercetare și Inovare este membru al Comitetului. Prin Decizia Comitetului din 14.07.2022 s-a dispus alocarea Agenției sumei de 1000,0 mii lei pentru crearea Oficiului național al Programului

¹⁴ <https://ancd.gov.md/ro/content/rezultatele-concursului-pentru-recrutarea-punctelor-na%C8%9Bionale-de-contact-%C3%AEn-programul>

¹⁵ <https://ancd.gov.md/>

¹⁶ www.horizoneurope.md

¹⁷ <https://ancd.gov.md/ro/content/biblioteca>

¹⁸ <https://ancd.gov.md/sites/default/files/Ex-POST%20H2020%20EVALUATION%20REPORT%2028%20Nov%202022%20FINAL.pdf>

„Orizont Europa” pentru perioada de un an, cu posibilitatea de prelungire în dependență de rezultate. Astfel de Oficiu este cunoscut din experiența altor țări participante la Programul UE pentru Cercetare și Inovare „Orizont Europa”.

3.2 Organizarea de evenimente și participarea în cadrul evenimentelor

1) Ziua internațională a fetelor și femeilor în domeniul științei

Cu prilejul Zilei Internaționale a Fetelor și Femeilor în domeniul științei, sărbătorită la 11 februarie, Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare a organizat un eveniment dedicat doamnelor care activează pe tărâmul științei și au obținut rezultate impresionante în programele internaționale de cercetare și inovare.

Invitatele au relatat experiența de participare în cadrul Programului „Orizont 2020” (2014-2022), impedimentele, dar și rezultatele obținute, importanța de a gestiona un proiect de talie europeană, precum și provocările pe care le-au întâmpinat, parteneriatele stabilite și bagajul de cunoștințe obținut.

La finalul evenimentului invitatele au primit certificate de apreciere pentru munca depusă din partea conducerii Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare.

2) Ziua Europei 2022 - Solidaritate pentru Pace

La 14 mai 2022, echipa Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare, în comun cu reprezentanții Rețelei Punctelor Naționale de Contact, a participat la tradiționalul Orășel European, cu genericul „Solidaritate pentru Pace”.

În cadrul evenimentului, organizat în Piața Marii Adunări Naționale, Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare a prezentat rezultatele proiectelor finanțate de Uniunea Europeană, inclusiv rezultatele participării Republicii Moldova în Programul Uniunii Europene pentru cercetare și inovare “Orizont 2020”.

Pe parcursul evenimentului, angajații Agenției în comun, au oferit informații despre oportunitățile noului Program Cadru al Uniunii Europene pentru cercetare și inovare “Orizont Europa”.

Totodată, a fost diseminată informația privind domeniul cercetării și integrării în Spațiul European de Cercetare.¹⁹

3) Conferința Științifică Internațională „European integration through the strengthening of education, research, innovations in Eastern Partnership countries”

La 17 mai 2022, Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare a participat la conferința științifică internațională cu genericul “European integration through the strengthening of education, research, innovations in Eastern Partnership countries”, organizată de către Universitatea de Stat din Moldova.

Evenimentul a avut drept obiective:

1. stimularea cunoștințelor și creșterea nivelului de familiarizare cu politicile Uniunii Europene în domeniul educație-cercetare-inovare;
2. promovarea dialogului privind integrarea Moldovei prin educație-cercetare-inovare în Spațiul European de Cercetare;

¹⁹ <https://anecd.gov.md/ro/content/comunicat-de-pres%C4%83-ziaua-europei-2022-solidaritate-pentru-pace>

3. încurajarea cooperării între mediul academic, factorii de decizie, societatea civilă și tineri în ceea ce privește politicile UE în cadrul Parteneriatului Estic.

În cadrul conferinței, dna Olga Tagadiuc, director general, a vorbit despre rezultatele Republicii Moldova în Programul Uniunii Europene pentru cercetare și inovare “Orizont 2020” și oportunitățile noului Program Cadru al Uniunii Europene pentru cercetare și inovare “Orizont Europa”, iar dna Olga Davidenco, șef direcție Cooperare internațională și dezvoltare durabilă, a prezentat proiectul european “Bridging the gap between horizons through transnational cooperation of its NCP support structures” implementat de ANCD în Republica Moldova.²⁰

4) Seminar teoretico-practic “Oportunități de finanțare a cercetării și inovării oferite de Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare”

La 18 mai 2022, echipa Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare, la invitația Academiei de Studii Economice din Moldova, a participat în cadrul seminarului teoretico-practic cu genericul “Oportunități de finanțare a cercetării și inovării oferite de Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare”.

Seminarul a urmărit următoarele obiective:

1. Familiarizarea cu cadrul normativ, legislativ și direcțiile strategice ale ANCD;
2. Prezentarea rezultatelor proiectelor desfășurate;
3. Informarea cu privire la programele de finanțare în derulare.

Reprezentatul ANCD, Victoria Danilă, specialist principal, Direcția proiecte inovaționale, a oferit detalii privind apelurile proiectelor de transfer și inovare finanțate pentru anii 2023-2024, criteriile de eligibilitate etc.

Dr Alexandru Roșca, Punct Național de Contact în cadrul Programului Uniunii Europene pentru cercetare și inovare „Orizont Europa”, a explicat principiile Acțiunilor MSCA, a prezentat apelurile Acțiunilor MSCA și alte detalii.²¹

5) Reuniunea Moldova–European Union HORIZON EUROPE Joint Research and Innovation Committee

Prima reuniune a *Moldova–European Union HORIZON EUROPE Joint Research and Innovation Committee* a avut loc la Chișinău la 13 septembrie 2022, sub co-președinția dnei Nadejda Velisco, secretar general de stat, Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova și a doamnei Anne Haglund -Morrissey, șef adjunct al unității de asociere la Orizont Europa, Direcția Generală pentru Cercetare și Inovare a Comisiei Europene. Întâlnirea a fost găzduită de Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare la Chișinău, Republica Moldova, sub conducerea doamnei Olga Tagadiuc, Director General. Co-președintele din partea Republicii Moldova a salutat reprezentanții UE și a reiterat angajamentul Moldovei de a sprijini performanța entităților și a cercetătorilor săi în noul program Orizont Europa. Co-președintele din partea UE și-a exprimat recunoștința pentru această nouă etapă în cooperarea UE-Moldova în domeniul cercetării și inovării.

În debutul evenimentului a avut loc ceremonia oficială de semnare a *Regulilor de Procedură al Comitetului comun RM-UE*. Actul a fost semnat, din partea Republicii Moldova de către dna Nadejda Velișco, secretar general al Ministerului Educației și Cercetării, iar din partea Comisiei Europene de dna Anne Haglund-Morrissey, Șef-adjunct al Unității RTD 04 din cadrul Direcției generale pentru Cercetare și Inovare a Comisiei Europene.

²⁰ <https://ancd.gov.md/ro/content/comunicat-de-pres%C4%83-conferin%C8%9Ba-%C8%99tiin%C8%9Bific%C4%83-interna%C8%9Bional%C4%83-%E2%80%9EEuropean-integration-through>

²¹ <https://ancd.gov.md/ro/content/seminar-teoretico-practic-%E2%80%9Coportunit%C4%83%C8%9Bi-de-finan%C8%9Bare-cercet%C4%83rii-%C8%99i-inov%C4%83rii-oferte-de>

Partea UE a salutat tendința pozitivă a participării Republicii Moldova la noul Program-cadru Orizont Europa, cu o rată de succes de 28,3% după prima rundă de apeluri. Reprezentantul Comisiei Europene a informat cu privire la *Agenda de politici pentru Spațiul European de Cercetare pentru 2020, Agenda europeană de inovare pentru 2022 și Comunicarea CE din 2021* privind abordarea globală a cercetării și inovării și a invitat țara noastră să participe activ la activitățile relevante. Acesta a încurajat Moldova să joace un rol activ în Forumul ERA și a subliniat importanța „extinderii” măsurilor și politicilor pentru a crește participarea RM la programul UE Orizont Europa. Părțile au discutat apoi despre performanța Republicii Moldova în cadrul Orizont 2020 și au evidențiat câteva lecții învățate care ar putea sprijini în continuare Moldova în a beneficia pe deplin de numeroasele oportunități oferite de noul program-cadru, în conformitate cu valorile și principiile care stau la baza Spațiului European de Cercetare.

Cele două părți au discutat despre rețeaua punctelor naționale de contact, măsurile naționale de sprijinire a cercetării și inovării în Moldova, principiul reciprocității, statisticile recente ale participării Moldovei la Orizont Europa și revizuirea în curs de desfășurare a Facilității de sprijin pentru politici. În cadrul întâlnirii s-a discutat, de asemenea, participarea Republicii Moldova la alte acțiuni Orizont Europa precum Extinderea participării și consolidarea Spațiului european de cercetare, Consiliul European pentru Inovare, Misiuni și Parteneriate, Consiliul European de Cercetare, Acțiuni Marie Skłodowska-Curie (MSCA) și acțiunile Centrului Comun de Cercetare. Co-președintele UE a asigurat angajamentul deplin de a sprijini Moldova atât financiar, cât și tehnic, cu obiectivul de a crește participarea și performanța entităților moldovenești și a cercetătorilor la apelurile de învățământ superior.

La rândul lor, reprezentanții țării noastre au mulțumit Comisiei Europene pentru suportul considerabil oferit comunității științifice autohtone, primirea Republicii Moldova în calitate de stat asociat în Programul „Orizont Europa” precum și pentru susținerea eforturilor mediului academic din Republica Moldova de a deveni parte integră a Spațiului European de Cercetare (ERA). Părțile au decis continuarea dialogului și intensificarea eforturilor pentru atingerea scopurilor propuse.²²

6) Cea de-a patra reuniune informală a Grupului de lucru pentru Cercetare și Inovare al Parteneriatului Estic (EaP)

În zilele de 20-21 octombrie 2022, la Tbilisi, Georgia, și-a desfășurat lucrările cea de-a patra reuniune informală a Grupului de lucru pentru Cercetare și Inovare al Parteneriatului Estic (EaP). Evenimentul a fost organizat în format mixt, întrunind reprezentanți din cinci țări membre ale Parteneriatului (Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Moldova și Ucraina), patru state membre ale UE (Belgia, Germania, Letonia și România), din partea Societății Civile, a Comisiei Europene (DG JRC, DG NEAR, DG RTD) și colegii de la serviciul diplomatic EEAS (European External Action Service) al UE. Organizatorii în persoana autorităților publice de resort din Georgia și a Comisiei Europene au găzduit oficiali din cadrul ministerelor, agențiilor și instituțiilor științifice din țările EaP.

În componența delegației din partea Republicii Moldova au participat: dna Adriana CAZACU-ȚIGAIE, Secretar de Stat la Ministerul Educației și Cercetării, dna Aliona ONOFREI, Șef interimar, Direcția Politici în domeniile cercetării și inovării a MEC, Vadim IAȚCHEVICI, Director general interimar al Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare, Sergiu PORCESCU – Expert național, Sveatoslav POSTORONCA (online) – Reprezentant al Oficiului pentru Știință și Tehnologie al Republicii Moldova la Brusel și Iulia IAȚCO - Reprezentant Oficial al Republicii Moldova pentru

²² <https://ancd.gov.md/ro/content/reuniunea-moldova%E2%80%9393european-union-horizon-europe-joint-research-and-innovation-committee>

configurația „Alimente, bioeconomie, resurse natural, agricultură și mediu” a Programului „Orizont Europa”.

Urmare a materialelor celor trei ședințe anterioare, petrecute în perioada anului 2021, tematica forului actual a fost focusată pe patru direcții strategice: prioritățile EaP post 2020 pentru Cercetare și Inovare; participarea EaP în Programul Orizont Europa; cooperarea în cadrul spațiului european de cercetare (ERA) și evoluția pe dimensiunile transfer tehnologic și specializare inteligentă. Un capitol dedicat discuțiilor realităților cu referire la criza de securitate din regiune afectată de agresiunea Federației Ruse în Ucraina a fost parte distinsă a agendei de lucru. În acest sens participanții au fost fermi în afirmațiile expuse de a oferi o nouă impulsivitate activităților de cercetare și inovare, ca o condiție imperativă pentru sporirea rezilienței la nivel național în fața provocărilor și pericolelor apărute, totodată îndreptând efortul sinergic spre fortificarea ecosistemelor proprii științifice prin creșterea capacităților instituționale din interior, ce va permite o evoluție pozitivă în accesarea formatului de cooperare în spațiul European. În acest context trebuie de menționat și relatarea reprezentanților țărilor EaP întruniți la eveniment, privind progresele fiecărei țări din EaP pe dimensiunea de elaborare și implementare a noilor politici post 2020 în domeniul cercetării și inovării, alinate la cadrul de politici ale Comisiei Europene, pe de o parte, iar pe de altă parte, deschiderea autorităților UE prin oferirea unui vast cadru de oportunități în baza legală, asigurată de semnarea Acordurilor de Asociere la Orizont Europa (Horizon Europe Association Agreements). Discursurile și alocuțiunile rostite pe parcursul ședinței au acumulat un vast material pentru elaborarea la finele acestuia a livrabilului, prin formularea unui rezumat de teze, unde se regăsesc:

- Cercetare și dezvoltare în serviciul pentru pace și restabilire în contextul post-criză;
- Angajamentul de a urma prevederile documentului „December 2021 Joint declaration of the eastern Partnership Summit”;
- Incluziunea EaP este critică în sporirea potențialului statelor partenere, în format individual și colectiv;
- Aprofundarea angajamentelor în cadrul spațiului de cercetare European (ERA);
- Fortificarea cooperării regionale la nivel guvernamental, academic și business;
- Importanța de a alinia toți actorii implicați la nivel inter-guvernamental;
- Creșterea alocărilor bugetare și implicarea mediului de afaceri în activitățile de cercetare și inovare cu partajarea cunoștințelor și a inovațiilor servește element de acționare pentru creștere și prosperitate;
- Dezvoltarea strategiilor de Specializare inteligentă (S3);
- Examinarea notei privind organizarea noilor Campanii de scriere a propunerilor de proiecte și a Consultărilor de sprijin pentru țările EaP;
- Crearea unui spațiu comun de cunoștințe și inovații între UE și țările partenere;
- Participarea eficientă a Societății civile a EaP este crucială în procesul de planificare, monitorizare și implementare a deciziilor.

În cadrul vizitei reprezentanții ANCD s-au întâlnit cu reprezentanții Agenției pentru Inovații și Tehnologii din Georgia (GITA) și Fundația Națională de Știință din Georgia „ Shota Rustaveli”, discutând despre succesele Oficiului national al Programului „Orizont Europa” creat în Georgia și posibilitățile de colaborare.

Totodată, reprezentanții ANCD au început negocierea cooperării în domeniile cercetării și inovării cu reprezentanții Comitetului pentru Știință și Tehnologie din Armenia și Ministerului Federal al Educației și Cercetării din Germania²³.

²³ <https://ancd.gov.md/ro/content/cea-de-patra-reuniune-informal%C4%83-grupului-de-lucru-pentru-cercetare-%C8%99i-inovare-al>

7) Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare

De Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare, 10 noiembrie 2022, Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare a participat la expoziția națională „Știința pentru pace și dezvoltare: creativitate, experiență, perspective” cu prezentarea rezultatelor proiectelor de Inovare și Transfer Tehnologic finanțate din bugetul de stat.

Alături de organizațiile din domeniile cercetării și inovării au fost prezenți beneficiarii organizațiilor cofinanțatoare a proiectelor de transfer tehnologic: Pilicik Grup SRL, Gora Tehnology Group SRL, Euroalun SRL, Pro BioSan-Plus SRL, ÎI Ușurelu Lucia, dar și cercetători științifici precum Gheorghe Jigău, Natalia Sucman și Minciună Vitalie, care au prezentat rezultatele proiectelor.²⁴

8) Participarea ANCD la evenimentul Black Sea CONNECT Marine Litter Action Forum, 14-15 noiembrie 2022

Marea Neagră este un laborator științific vital și de asemenea un vast potențial de a stimula economia albastră în Europa. În timp ce Marea Neagră este unicul bazin maritim bogat în biodiversitate, patrimoniu și resurse naturale, bazinul este în creștere sub presiunea în urma impactului cauzat de factorii activității umane, așa ca eutrofizarea și hipoxia, poluarea, pescuitul excesiv și introducerea speciilor străine, adițional la efectele schimbărilor climatice. Pentru a conștientiza toate acestea și influența semnificativă a multiplelor elemente stresante asupra ecosistemelor Mării Negre și a serviciilor sale, *Agenda pentru Cercetare și Inovare a Mării Negre* (SRIA 2019) a accentuat necesitatea imperativă de a identifica interacțiunea multiplilor factori sinergici de stres (multistresori) cu impact asupra rezilienței și a priorizat un set de acțiuni pentru Marea Neagră sănătoasă, rezilientă și productivă către 2030.

Deșeurile aruncate în mare, fiind unele din cele mai stresante de care suferă Marea Neagră, este de asemenea o provocare generală Europeană unde părțile interesate în activitățile de cercetare și inovare din domeniu pot oferi contribuții autentice de semnificație globală. În acest scop, la Istanbul, Turcia, în zilele de 14-15 noiembrie a fost organizat (în format mixt) evenimentul *Black Sea CONNECT Marine Litter Action Forum*, sub umbrela proiectului *Black Sea CONNECT* finanțat de programul Comisiei Europene pentru cercetare și inovare *Horizon 2020*.

Obiectivul principal al forului de două zile a fost de a prezenta acțiunile deja aflate în desfășurare pentru inițiative existente și noi, proiecte, în scopul unei mai bune coordonări a efortului către pavarea căii pentru unele acțiuni de ultimă oră privind poluarea Mării Negre cu deșeuri marine.

Cu mesaje ce au impresionat prin puterea gradului de conștientizare, profunzime științifică, spectru larg de viziune și abordare decisă au venit înalte oficialități din partea instituțiilor de mediu ale ONU, Secretariatului Internațional Permanent pentru cooperare în Marea Neagră (BSEC PERMIS), reprezentanți ai Directoratelor de Cercetare și Inovare și cel pentru Afaceri Maritime și Pescuit ale Comisiei Europene, cercetători de imagine internațională și manageri de proiecte din țările bazinului Mării Negre.

Forumul a depus toată străduința pentru a crea un mediu de sprijin pentru companii, organizații de cercetare și ONG-uri să facă schimb de a prezenta și discuta cunoștințele și experiențele proprii privind combaterea deșeurilor marine în regiune, precum și formarea unei platforme de soluții de economie circulară cu participarea factorilor de decizie și expertiză științifică.

²⁴ <https://ancd.gov.md/ro/content/ziua-interna%C8%9Bional%C4%83-%C8%99tiin%C8%9Bei-pentru-pace-%C8%99i-dezvoltare>

Aliniat la acest concept de implicare multi-sectorială a fost formată și componența delegației din partea Republicii Moldova. dna Elena ZUBCOV, Dr.hab., Profesor, Membru-corespondent al AȘM, dna Laurenția UNGUREANU, Dr.hab., Profesor, Director și Dna Lucia BILEȚCHI, Dr. Secretar științific din partea Institutului de Zoologie, dna Elena CULIGHIN, Președinte al Centrului Național de Mediu și Cercetător științific la Institutul de Chimie și parte din echipa tinerilor ambasadori ai Mării Negre și dl Sveatoslav POSTORONCĂ, Reprezentant al Oficiului MOST din cadrul ANCD, au fost persoanele care, prin participare cu discursuri în sesiunile tematice, au reprezentat mediul academic, partea de management în domeniul de cercetare și inovare, sectorul organizațiilor non-guvernamentale și autoritatea de finanțare a organizațiilor științifice naționale pentru realizarea proiectelor de C&I.

Au fost prezentate multe idei, rezultate științifice, soluții inovaționale și de management, toate noi, ce țin de cultura acvatică și menținerea biodiversității în apele marine și fluviale. Totodată, delegațiile au marcat importanța crucială pentru cadrul acestor activități, a coeziunii acțiunilor și sinergiei la nivel de regiune, țară, instituție și echipe de profesioniști dedicați.²⁵

9) Vizita Ambasadorului Islandei la Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare

Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare (ANCD), la 30 noiembrie a avut onoarea de a găzdui delegația condusă de E.S. dl Ambasador Árni Þór Sigurðsson, în scopul organizării unei sesiuni de discuții privind posibilele dimensiuni de cooperare. Oaspeții ANCD au manifestat un interes viu la tot ce ține de sistemul de cercetare și inovare din țara noastră, cadrul de politici din domeniu și aspecte de implementare, priorități strategice, portofoliul de proiecte, accentul fiind pus în special pe transferul rezultatelor științifice în sectorul real al economiei, istorii de succes ale organizațiilor din domeniul cercetării și inovării, reguli de finanțare și monitorizare și alte realități la zi privind situația condiționată de reforma academică la scară națională.

Părțile au convenit asupra existenței unui set de premise, având reale perspective de realizare la capitolul cooperării în cadrul apelurilor de proiecte științifice bilaterale, dar și în calitate de parteneri în programele comune de anvergură europeană. Motivare foarte importantă în acest sens este prezența aspirațiilor în arii comune, cum ar fi energetica, modernizarea tehnologică, sectorul zootehniei, biodiversitatea și multe alte sfere de activitate cu poziționarea lor în lanțul conceptului economiei circulare. La discuție din partea ANCD au participat Directorul general interimar dl Vadim Iațhevici și Reprezentantul oficiului MOST în UE dl Sveatoslav Postoroncă.

Oaspeții islandezi au relatat, că discuții în asemenea format sunt întreținute în aceste zile cu mai multe autorități publice centrale relevante în perioada crizelor sistemice actuale și au o utilitate practică pentru prefigurarea activităților de cooperare în contextul inaugurării în Republica Moldova a Consulatului Onorific al Islandei.

Tot în acest context, la 1 decembrie 2022 la Chișinău a avut loc un important eveniment, prin care s-au lansat noi dimensiuni pentru cooperarea diplomatică a țării noastre în plan extern. În Republica Moldova a fost inaugurat Consulatul Onorific al Islandei, reprezentat de Domnia sa, Consulul Onorific Dl. Dinu Cristian.

Urmare a schimbului de contacte de importanță bilaterală pentru ambele state, în semn de susținere a acestor intenții, la eveniment au avut onoarea să asiste mai multe persoane prezente la invitația părții islandeze, printre care au erau Directorul general interimar dl Vadim Iațhevici și Reprezentantul MOST în UE, dl Sveatoslav Postoroncă. În sala de primire a dominat o atmosferă plăcută prin existența comunicării interesante între conaționali noștri cu angajații corpului diplomatic acreditat în Republica Moldova. Impresionante au fost discursurile ținute de Consulul Dl. Dinu Cristian și Dl. Ambasador Árni Þór Sigurðsson, dar și adresările de felicitare din partea invitaților.²⁶

²⁵ <https://anecd.gov.md/ro/content/participarea-anecd-la-evenimentul-black-sea-connect-marine-litter-action-forum-14-15>

²⁶ <https://anecd.gov.md/ro/content/vizita-ambasadorului-islandei-la-agen%C8%9Bia-na%C8%9Bional%C4%83-pentru-cercetare-%C8%99i-dezvoltare>

3.3. Activitatea Oficiului Republicii Moldova pentru Știință și Tehnologie pe lângă Uniunea Europeană (MOST)

Oficiul Republicii Moldova pentru Știință și Tehnologie în Uniunea Europeană, în continuare MOST, a fost constituit prin Hotărîrea Guvernului nr. 790 din 22.10.2012 cu privire la instituirea Oficiului Republicii Moldova pentru Știință și Tehnologie pe lângă Uniunea Europeană²⁷, inițial, entitate în cadrul Academiei de Științe a Moldovei. Ulterior, prin Hotărîrea nr. 1176 din 28.11.2018²⁸ pentru modificarea Hotărîrii Guvernului nr. 790/2012, coordonarea MOST a fost transferată către ANCD, în corespundere cu Regulamentul privind organizarea și funcționarea Oficiului Republicii Moldova pentru Știință și Tehnologie pe lângă Uniunea Europeană (MOST), fără a avea statut de persoană juridică, cu termenul nelimitat și sediul în or. Bruxelles, Belgia, document aprobat prin Ordinul Agenției nr. 70 la 19.12.2018. MOST este reprezentat de un efectiv-limită constituit din două persoane, selectate în baza de concurs organizat de ANCD. Personalul activează în bază de Contract de prestare a serviciilor de cercetare și dezvoltare, cu prezentarea Raportului trimestrial, însoțit de Anexa ce conține descrierea activităților la serviciile prestate din lista prevăzută. Conform Regulamentului, printre atribuțiile de bază Oficiului se regăsesc următoarele: (i) reprezentarea ANCD în relațiile cu entitățile din domeniile C&I în vederea realizării misiunii sale; (ii) informarea permanentă a comunității științifice, a autorităților publice ale țării asupra deciziilor UE privind evoluția ERA, oportunitățile de participare în cadrul proiectelor comune de C&I ale UE; (iii) reprezentarea comunității științifice a țării în rețeaua oficiilor de legătură în domeniul tehnico-științific din Bruxelles (IGLO RTD); (iv) reprezentarea comunității științifice a RM în diferite grupuri de lucru și Comitete de Program (CP) ale DG RTD; (v) solicitare de la entitățile relevante din RM a atitudinii pe diverse probleme de actualitate în ERA, în scopul formulării poziției naționale; (vi) participare la formularea și promovarea poziției naționale în CP; (vii) interacțiunea cu entitățile naționale PNC, Ro și En în scopul actualizării permanente a informației privind politica UE.

În anul 2022 oficiul MOST a fost implicat în stabilirea și dezvoltarea legăturilor de cooperare în știință și tehnologii, având ca scop integrarea entităților de cercetare și inovare din Republica Moldova în spațiul european de cercetare (ERA) prin intermediul participării în programul European „Orizont Europa” (HEU). Pe parcursul evoluției dialogului politic, prin activitatea desfășurată, MOST și-a demonstrat contribuția, de asemenea, la apropierea comunității științifice din țară de cercetarea europeană, implicându-se în schimbul de informații ce servește suport în reforma domeniilor de cercetare și inovare prin reorganizare, totodată și la perfecționarea și actualizarea cadrului legal primar și secundar din domeniu.

După context, oficiul MOST a fost și rămâne focusat pe răspândirea și implementarea practicilor europene în C&I în mediul academic din țară. Conducându-se de principiul de a aduce la maximă compatibilitate de interconexiune ca și condiție importantă pentru integrarea sistemului de C&I moldovenesc în ERA, reprezentanții oficiului vin cu o viziune bine formată pentru a se implica în promovarea arealului de concepte și necesități stringente, cum ar fi: depășirea crizei pandemice Covid-19; știința deschisă; diplomația științifică; egalitatea de gen; etica în cercetare; libertatea academică; elementul de pragmatism la valorizarea cercetărilor; eficacitatea înaltă a lucrărilor etc.

Modalitatea procedurală, ce caracterizează executarea atribuțiilor MOST constă, preponderent, în asigurarea funcționării canalului bi-direcțional prin furnizarea informațiilor colectate în urma participării la diverse evenimente dedicate, organizate în cadrul Rețelei Informale a Oficiilor de legătură în domeniul Științei și Tehnologiei la Bruxelles (IGLO), la Directoratul General al

²⁷ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.222-227 art.852

²⁸ Monitorul oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.441-447 art.1237

Comisiei Europene pentru Cercetare și Inovare (DG RTD) și alte directorate cu componentă de participare în aria de cercetare și inovare (C&I), la publicarea actualizărilor în conținutul documentelor de politici europene, lansarea anunțurilor pentru evenimente științifice, apeluri pentru propuneri de proiecte etc., totodată, rapoarte livrate de entitățile din aria C&I.

Conform acestora, activitățile, după genul său, pot fi: (i) analiza informațiilor; (ii) participări la evenimente; (iii) participări la sondaje; (iv) propuneri/comentarii la eventuale proiecte de modificare a documentelor; (v) întreveneri cu reprezentanții entităților domeniului C&I din țară și de peste hotare; (vi) consultanță/recomandări în adresa părților interesate (Puncte Naționale de Contact (PNC); Reprezentanți oficiali (Ro) și Experți naționali (En) în Comitetele de Program ale programelor europene de C7I H2020 și HE; autorități/instituții); (vii) altele.

Astfel, realizarea activităților în sens cuantificat se prezintă după cum urmează:

- Analize informații (documente de politici, studii) - 78;
- Participări la evenimente – 207;
- Participări la sondaje - 4;
- Propuneri/comentarii la proiecte de documente - 11;
- Întreveneri - 10;
- Consultanță/recomandări - 5;
- Altele – 9²⁹.

În arealul de activități prevalează participările la evenimente, fapt ce demonstrează desfășurarea lor într-un număr impunător în cadrul DG RTD a CE, ale altor instituții Europene, la Reprezentanțele Permanente și Misiunile Țărilor Membre și ale Statelor Asociate ale UE cu sediul la Bruxelles, cât și în cadrul rețelei IGLO. Aceste participări sunt foarte importante, din motiv că reprezentanții MOST au oportunitatea de a cunoaște informații utile, ulterior transmise ANCD și comunității științifice din țară, dar și pentru a informa omologii din alte state despre situația în țară la progresele în evoluție și pentru a expune opiniile la capitolul multor subiecte puse în dezbateri pe agendele acestor evenimente. Trebuie de menționat și despre implicarea eventuală și când este oportun, a reprezentanților MOST în procesul de elaborare și perfecționare a cadrului legal național în domeniu, utilizând viziunile privind integrarea RM în ERA, formate în procesul desfășurării activității. Unele exemple la acest capitol sunt reflectate în prezentul raport. Aceasta demonstrează prezența sensului bi-direcțional, pe de o parte fiind reprezentarea comunității științifice în UE și mediatizarea privind actualizările apărute, pe de altă parte, contribuții la procesul de perfecționare a sistemului de C&I național. După caracterul activităților desfășurate în interiorul fiecărui gen, se formează un profil de caracterizare din cele mai relevante, după cum urmează.

Analize informații (documente de politici, studii)

- draftul „Introducere generală pentru amendamentele din primăvara 2022 la programul de lucru WP 2021-2022”;
- documentul „Tracking R&I Foreign Interference”;
- documentul „IT issues for HE proposals in grant preparation”;
- amendamentul la contractul de grant Bridge2HE AMD 101005071;
- actualizări privind „The guidelines for CSAs entities from non-associated third countries”;
- studierea raportului „Horizon Europe interim evaluation”;
- studierea platformei Science for Ukraine;

²⁹ La „Altele” se referă oferirea informațiilor la solicitări, scrierea comunicatelor, expunerea viziunii în cadrul grupurilor de lucru etc.

- actualizări la „LUMP SUM Funding section” de pe Dashboard;
- studierea proiectului destinat sectorului public DT4REGIONS project;
- modelul acordului de grant MSCA;
- proiectele programelor de lucru (WPs) CL1, CL2, CL4, CL6, WIDERA;
- propunerea de proiect Water Security for the Planbet la apelul HORIZON-CL6-2023-Climate-01-1;
- Ghidul despre noile oportunități de maximizare a sinergiei dintre HEU și Programul ERDF;
- Raportul final „Cu ambiție pentru transformare – Evaluarea finanțării cercetării, infrastructurilor de cercetare și legăturilor dintre știință și industrie în RM”;
- documentul privind inițiativa Mediteraniene în HE WP 2023-2024;
- documentul „Privire către Orizont și Dincolo: evaluarea H2020 și HE”;
- documentul noii agende europene în domeniul inovării;
- modelul de raportare pentru HE publicat de CE;
- studierea practicilor Europene privind raportarea rezultatelor științifice (în acțiune sunt implicați MEC, ANACEC, IDSI);
- analiza cercetărilor în RM privind tematicile legate de gestionarea râurilor de frontieră Prut și Nistru, activitate pentru participarea la ONF (Operational Network of Funders) al Programului Black Sea;
- studierea materialelor de la Asamblarea Generală a Programului „Biodiversa+” din 13-14 septembrie, Madrid, Spania;
- analiză la documentele elaborate în cadrul Asociației EOST pentru participare la Asamblarea Generală 5: Report of the President and the Secretary General; Strategic Research and Innovation Agenda (SRIA) of the European Open Science Cloud (EOSC); Multi-Annual Roadmap (MAR) 2023-24 și altele;
- studiul privind „Online Consultation: Research and Innovation Objectives for the OH AMR Partnership”;
- studiul „Obiective și orientări privind ȘD a RM pentru 2023-2026”, elaborat în urma implementării Proiectului „MINERVA-Consolidarea managementului cercetării și a capacităților științei deschise ale instituțiilor de învățământ superior din Moldova și Armenia” (Ref. nr.: 597912-EPP- 1-2018-1-MD-EPPKA2-CBHE-SP);
- analiza prevederilor din cadrul Acordului de Grant HE ce țin de salarizare și practicile Statelor Membre în domeniul salarizării cercetătorilor implicați în realizarea proiectelor Europene.

Participări

- eveniment „Networking efectiv pentru ecosistemul European de Inovare și tehnologii”;
- eveniment „Introducere în Inițiativa Inovativă pentru domeniul Sănătate”;
- întrunire „EnterComp partner”;
- lecție publică „Talks on the ERC cu Prof. Maria Lepin”;
- atelierul „Horizon Europe Quick guide to tackle gender dimension and cross-cutting issues – Expert Insight”;
- sesiune „Colloque Copernicus Horizon 2035”;
- sesiune „Regional Policy Working Group Clean Hydrogen Partnership”
- a 8-a și a 9-a ședințe a Comitetului de Program HE pentru Configurația Strategică;
- sesiune a parteneriatului „European Partnership – Smart Networking & services”;
- eveniment „Towards greener mobility – sustainable and smart mobility solutions in the Visegrad region”;
- sesiunea „eVALUatE - Why to become an expert for HE”;
- atelier privind diseminarea rezultatelor proiectelor EU de succes – perspicacitatea experților;

- eveniment „Transforming Science: Pathways Towards Sustainability and Trustworthiness”
- eveniment „Transformarea Socială către Era Digitală: Oportunități pentru cercetare Interdisciplinară în HE”;
- eveniment „Domeniul solurilor pentru Europa – misiune posibilă în Regiunea Mării Baltice”;
- eveniment „Blockchain: a key enabler to innovation in Europe and the world”;
- întrunire „Dialog multilateral la principii și valori pentru cooperarea internațională în C&I”;
- întrunire „SOFT meets WomenTechEU 2022”;
- sesiune „Widening R&I cooperation in time of war”;
- sesiune „The New European Innovation Agenda”;
- sesiune „Fraunhofer Technology Experience”;
- eveniment „Research Assessment reform at the ERC”;
- întrunire „Water for All Working Group meeting”;
- sesiune „Synergies between HE and the new cohesion policy programmes”;
- simpozion „Symposium on Interdisciplinary for the Net-Zero”;
- sesiuni ale grupului de lucru IGLO – 9;
- evenimente IGLO Open – 11;
- întruniri IGLO Core – 11;
- conferință anuală a Oficiului SWISSCORE (Oficiul elvețian) cu genericul "Rolul cercetării, inovării și educației în producerea sustenabilă și eficiența energiei". Cu această ocazie au avut loc discuții cu reprezentanți ai ETH Zurich și EPFL Lausanne privind participarea în comun la apelurile HEU;
- reprezentantul MOST a participat la Comitetului mixt RM-UE în domeniul C&I: Orizont Europa (OE). Cu această ocazie, au fost prezentate activitățile întreprinse pe plan național pentru a spori participarea la programul OE;
- discuție dintre delegația UE și reprezentanții Consiliului Rectorilor;
- reprezentantul MOST a însoțit delegația UE, în frunte cu dna Anne Haglund - Morrissey, Șef adjunct unitate în cadrul DG RTD al CE pentru o serie de întâlniri bilaterale la ELIRI, Institutul Oncologic și Universitatea Tehnică a Moldovei;
- au fost organizate două ședințe cu participarea conducerii ANCD și a reprezentanților MEC pentru a discuta aspecte ce țin de remunerarea financiară în proiectele europene; tot la acest subiect a avut loc o ședință de lucru cu dna Cristina ANANIA, PNC pentru aspecte financiare, unde au fost analizate prevederile din cadrul acordului de grant Orizont Europa ce țin de salarizare, dar și practicile statelor membre în domeniul salarizării cercetătorilor implicați în proiectele europene;
- sesiune de informare privind Ecosistemele Europene de Inovare (EEI), organizat de Consiliul European al Inovării și EISMEA (Agenția Executivă privind IMM-urile);
- eveniment în format hibrid "Europa unită: extinderea cooperării în domeniile C&I pe timp de război", organizat de rețeaua Science/Business, cu participarea Comisarului European pentru inovare, cercetare, cultură, educație și sport, dna Maria GABRIEL și Directorul Fondului științific național din Ucraina, dna Olga POLOTSKA;
- eveniment emblematic al CE „Zilele europene ale C&I”. Evenimentul a oferit oportunitatea de a discuta și de a configura noi soluții pentru a consolida rezistența Europei și autonomia sa strategică. Au fost abordate subiecte precum noua Agendă Europeană de Inovare, Anul European al Tineretului, Bogăția creativității Culturale Europene, Misiunile Programului HEU;
- ședința Consiliului consultativ pe lângă Prim-Ministru pentru digitalizarea economiei – iConsiliu;
- ședința Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru - Grupul de lucru nr. 4 Reducerea ocupării informale și a fenomenului „salariilor în plic”, pentru a aborda subiectul ”Relații de muncă și protecție socială”, cu participarea Ministrului Muncii și Protecției Sociale;

- emisiunea „Spațiul Public” la Radio Moldova 1, având discuții privind noul concept al Strategiei energetice a Republicii Moldova și rolul sistemului național de cercetare și inovare în implementarea acesteia sub aspect de cooperare în cadrul Programului CE HEU;
- intervenții la sesiunea online „Operational Network of Funders (ONF) (Black Sea Connect);
- discurs în panelul de discuții la evenimentul Black Sea CONNECT Marine Litter Action Forum, sub umbrela proiectului Black Sea CONNECT finanțat de programul Comisiei Europene pentru cercetare și inovare Horizon 2020, Istanbul, Turcia;
- conferința “Specializarea inteligentă: de la concept academic la abordare politică”, USM, Proiectul Erasmus+;
- conferința științifică „Știința Deschisă în Republica Moldova”, USM;
- prezentarea în mod desfășurat în adresa reprezentanților IGLO Core a rezultatelor Raportului MEC privind implementarea Foii naționale de parcurs în vederea integrării RM în ERA;
- a 5-a Adunare Generală a Asociației EOSC;
- ședința „Consultări publice asupra proiectului Planului Național de Dezvoltare pentru anii 2022-2025 și al Planului de activitate a Guvernului pentru anul 2023 (PAG 2023)”, MEC;
- sesiunea „14th meeting of the European open Science Cloud Steering Board”;
- seminarul „Space as a Global Commons”, str. Meeûs, Brussels, Belgia. Organizator: Reprezentanța Permanentă a Suediei în UE;
- Summitul 2022 al Consiliului European pentru Inovare (EIC);
- eveniment „ERAC meeting”, organizat de ERAC (European Research Area and Innovation Committee), în perioada 13-14 februarie 2023. Organizator: Reprezentanța Prmanentă a Țărilor de Jos și Reprezentanța Permanentă a Austriei în UE;
- ședința a 11-a a Comitetului de Program la Programul Orizont Europa pentru Clusterul 5 „Mediu, Energie și Mobilitate”;
- MOST a organizat evenimentului IGLO Open cu genericul „IGLO OPEN: Progress of EaP countries in association to Horizon Europe with the highlighting of Moldova's participation and the stringent needs for involvement in R&I topics for Energy domain in the context of actual challenges”, localul Rue Belliard 41-43, 1040 Brussels, Permanent Representation of Lithuania to the European Union, la 7 februarie 2023.

Sondaje

- sondaj Additional Activities Plan (AAP) 2022 Survey;
- sondaj Realizat de CE privind evenimentul Innoveit Brussels – EIT Summit;
- sondaj EOSC Additional Activities Plan 2023 Survey;
- chestionar la procesului de elaborare a Programului național în domeniile C&I pentru anii 2024-2027;
- chestionar de evaluare a SBA pentru țările Parteneriatului Estic;
- răspuns la solicitarea platformei Biodiversa+, prin completarea sondajului privind următoarele două apeluri la proiecte în cadrul ERA Net.

Propuneri/comentarii

- proiect al Protocolului dintre ANCD și Ministerul cercetării, Inovării și Digitalizării din România privind colaborarea MOST-ROST;
- lucrări asupra Notei de concept pentru platforma e-Cercetare a sistemului național de C&I din RM;
- propuneri la elaborarea documentelor „Memorandum de Înțelegere privind Inițiativa Națională Cloud pentru Știința Deschisă din RM (MD-NOSCI)” și „MD-NOSCI Inițiativa Națională Cloud pentru Știința Deschisă din RM, Regulament de organizare și funcționare”;

- propuneri la Proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de consolidare a încrederii și siguranței societății prin formare, integritate și digitalizare a sistemului afacerilor interne pentru anii 2022-2025 (număr unic 732/MAI/2022), autor – Ministerul Afacerilor Interne, solicitarea Cancelariei de Stat Nr. 18-23-9801;
- comentarii la documentul Regulament privind organizarea și funcționarea Oficiului Național al Programului „Orizont Europa”;
- răspuns la solicitarea Cancelariei de Stat referitor la Planul Național de Dezvoltare a R. Moldova pentru perioada 2023-2025;
- asistarea conducerii ANCD la elaborarea documentului „Dispoziție cu privire la participarea ANCD în proiecte internaționale”;
- propuneri la documentul „Joint collaborative projects” din partea Germaniei;
- propuneri la documentul „Regulament cu privire la procedura de expertizare și evaluare independentă”.

Întrevederi

- două întrevederi cu ofițerii de politici ai GD RTD a CE;
- întrevedere cu reprezentantul Ambasadei Republicii Moldova în Belgia și Țările de Jos;
- întrevedere cu șefa oficiului KOWI (Germania), dna Victoria REICHL, Președinta în exercițiu a IGLO, dl Andres MARTINEZ, Șef al Oficiului Spaniol pentru Știință și Tehnologie și dl Tadas TUMENAS, Șef al Oficiului Lituanian pentru C&I&D;
- întrevedere cu dna Jelena VIDOVIC, ofițer responsabil de colaborarea cu Țările Asociate și cele din vecinătate din cadrul Centrului Comun de Cercetare al UE (JRC) și discuții privind colaborarea RM cu JRC;
- întrevedere cu reprezentanții Oficiului Orizont Europa din Georgia privind preluarea practicilor pentru crearea oficiului analogic moldovenesc;
- întrevedere cu reprezentanții Agenției germane DRL și a Ministerului federal al Educației și Cercetării din Germania pentru a relansa programul bilateral de granturi moldo-germane;
- întrevedere cu panelul experților europeni implicați în evaluarea sistemului național de C&I prin intermediul mecanismului de sprijin al politicilor din HE (PSF);
- întrevedere împreună cu conducerea ANCD cu dna Ala COJOCARU, Facultatea de Inginerie, Christian-Albrechts-University of Kiel, Germany, privind subiecte de integrare în cooperarea C&I;
- întrevedere cu Excelența sa Ambasadorul Islandei în F. Rusă E.S. Dl. Árni Þór SIGURÐSSON și Consulul Onorific al Islandei în Moldova Dl. Dinu CRISTIAN, dna Iona VASILIEVA, reprezentantă de afaceri a Ambasadei Islandei și dl. Ágúst ANDRESSON, director, Kaupfélag Skagfjörður, privind stabilirea relațiilor de cooperare științifică între Moldova și Islanda;
- întrevedere cu Directorul Institutul pentru Infrastructură, Mediu și Inovare (IMIEU), cu locația în Țările de Jos și în Belgia dl. Frank NEUMANN, în urma căreia a fost stabilită cooperarea cu Institutul de Energetică din Moldova prin semnarea Memorandului de Înțelegere (MoU).

Consultanță/recomandări

- consultări publice privind trecutul, prezentul și viitorul programelor-cadru de C&I Europene;
- consultanță permanentă oferită entităților naționale (NCP, Ro și En) în procesul de oferire a suportului către comunitatea științifică privind accesarea la Programul H2020 și HEU;
- consultanță comunității științifice la scrierea propunerilor de proiecte lansate în aria acțiunilor COFUND la programele inițiativelor JPI (Antimicrobial, Biodiversa, Water for All etc).

Altele

- gestionarea ariei pentru R. Moldova din platforma DG RTD a CE „Self-management of Programme Committee delegations in the Funding and tender opportunities Portal” (the F&T Portal”);
- comunicat despre participarea delegației din partea R. Moldova (MEC și ANCD) la lucrările celei de-a patra reuniune informală a Grupului de lucru pentru Cercetare și Inovare al Parteneriatului Estic, (a avut loc la 20-21 octombrie 2022, Tbilisi, Georgia);
- comunicat privind participarea la evenimentul Black Sea CONNECT Marine Litter Action Forum, sub umbrela proiectului Black Sea CONNECT finanțat de programul Comisiei Europene pentru cercetare și inovare Horizon 2020, Istanbul, Turcia, 14-15 noiembrie 2022;
- comunicat despre participarea în perioada 7-8 decembrie 2023 la Summitul 2022 al Consiliului European pentru Inovare. Belgia, Brussels;
- reprezentant MOST deține calitatea de membru în Management Board JPI AntiMicrobianResistance;
- reprezentant MOST deține calitatea de membru în Secretariatul Asociației EOSC;
- reprezentant MOST deține calitatea de membru al ONF în Programul Black Sea (Operational Network of Funders);
- reprezentanții MOST dețin calitățile de PNC (domeniul JRC, domeniul Climă, Energie și Mobilitate) și Ro la configurația Clusterul 5 al Programului HEU.

Informația din lista prezentată a activităților a fost transmisă către autoritățile, instituțiile și alte entități naționale și internaționale din domeniile C&I, în cazul relevanței conținutului, contribuind la creșterea participării în Programele H2020 și HEU și sub-programele complementare ale acestuia prin desfășurarea activităților de C&I în cadrul consorțiilor spațiului ERA al UE.

IV. ORGANIZAREA ȘI CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE

Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare – autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului, implementează politica statului conform planurilor de acțiuni aprobate de Guvern în vederea realizării Programului național în domeniile cercetării, inovării și dezvoltării, precum și a strategiilor sectoriale.

Agenția are misiunea de a asigura excelența și performanța în vederea realizării priorităților naționale în domeniile cercetării, inovării și dezvoltării.

În anul 2022, Agenția și-a organizat activitatea în corespundere ce prevederile actelor naționale în domeniul resurselor umane, adaptând pe parcurs politica de personal. Adaptările operate au vizat, în special, regimul de muncă al angajaților, cu monitorizarea adecvată a activităților realizate.

Pentru realizarea sarcinilor trasate, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 196 din 28.02.2018, a fost stabilită structura organizatorică și numărul angajaților Agenției - 34 de unități. În anul 2022 prin aplicarea moratoriului pe 9 unități la angajări, au fost ocupate 25 unități din statul de personal (19 – persoane fizice), 6 unități fiind vacante, 4 unități – concedii pentru îngrijirea copilului.

Recrutarea și selecția personalului au fost organizate conform procedurilor legale în bază de competență, eficiență și integritate.

Pe parcursul anului 2022 au fost organizate 5 concursuri pentru ocuparea unităților vacante. Urmare a petrecerii concursurilor au fost angajate 3 persoane. Totuși, dat fiind interesul scăzut pentru funcțiile publice din cadrul Agenției și remunerarea necompetitivă, procesul de recrutare rămâne în continuare o mare provocare pentru entitate. În anul de referință, au fost frecvente cazurile de retragere din concurs din diferite motive.

În paralel, s-au menținut și direcțiile prioritare privind recrutarea și selectarea personalului calificat, concomitent cu menținerea unui nivel ridicat al motivației, dezvoltării profesionale și progresului în carieră a personalului angajat. Subdiviziunea resurse umane s-a asigurat ca valorile și principiile Agenției să fie cunoscute și implementate de fiecare angajat și să existe o colaborare productivă între angajator și angajați.

Pentru asigurarea îndeplinirii conforme a obligațiilor de funcție, angajații Agenției au beneficiat de instruirii pentru perfecționarea capacităților profesionale în domeniul particular de activitate. Pe parcursul anului angajații au participat la 4 instruirii.

Pentru a asigura îndeplinirea conformă a sarcinilor Agenției pe parcursul anului 2022 au fost organizate 2 ședințe ale Consiliului Agenției, în cadrul cărora au fost validate rezultatele concursurilor de proiecte, acceptate rapoartele conducătorilor de proiecte etc.

Au fost elaborate 7 ordine de finanțare a proiectelor de cercetare, inovare și transfer tehnologic.

Un aspect ce ține de sistemul de control intern managerial este autoevaluarea acestuia, pe care Agenția îl aplică anual. Astfel, pentru anul 2022 a fost elaborat Raportul de autoevaluare a sistemului de control intern managerial, iar în baza acestuia a fost emisă Declarația de răspundere managerială, care relevă că Agenția dispune de un sistem de control intern managerial funcționarea căruia reflectă gestionarea eficientă și transparența utilizării fondurilor publice, puse la dispoziția comunității științifice la implementarea strategiilor de dezvoltare a țării.

În acest sens, conducerea Agenției este preocupată de consolidarea controlului intern managerial, astfel ca în timp acesta să corespundă în totalitate Standardelor naționale de control intern în sectorul public.

Subdiviziunea de audit intern este poziționată în subordinea directă a Directorului general al Agenției, fiind asigurat accesul și raportarea directă către conducerea Agenției, precum și independența funcțională necesară la realizarea activității de audit în mod obiectiv și imparțial.

Activitatea auditorului intern în domeniul eticii profesionale este reglementată de Codul etic al auditorului intern, principiile și regulile fundamentale ale căruia sunt obligatorii de a fi aplicate și respectate de către Serviciul Audit Intern. În decursul anului 2022 Codul etic al auditorului intern a fost respectat, nefiind înregistrate cazuri de încălcare a acestuia.

Serviciile publice ale Agenției sunt implementate cu respectarea principiului de transparență, prin publicarea pe pagina web oficială a Agenției a informațiilor de interes public în corespundere cu legislația în vigoare (apeluri ale concursurilor de proiecte de cercetare și inovare, rezultatele concursurilor, informațiile referitoare la contractarea, implementare și raportarea proiectelor, avize privind instruire etc.). Astfel, pagina web oficială a Agenției este un portal de informare și diseminare a informației utile din domeniul cercetării și inovării. În vederea îmbunătățirii activității operaționale Agenția dezvoltă în continuare platforma E-CDI pentru organizarea procedurii de expertiză în cadrul concursurilor în domeniile cercetării.

În decursul anului 2022 a fost pus un accent considerabil asupra promovării entității pe toate rețelele de socializare. Asigurarea transparenței în activitatea Agenției și informarea operativă și completă din prima sursă a publicului, dar și a tuturor părților interesate, au constituit priorități pentru Agenție și în anul 2022. Activitățile de comunicare cu reprezentanții societății civile, cu mijloacele de informare în masă, în vederea informării operative și veridice au derulat în mod regulamentar și planificat.

Pagina web a Agenției³⁰ în calitatea sa de canal oficial de informare și comunicare, continuă să fie cea mai importantă sursă de promovare, acumulând în timp date și informații utile și necesare atât pentru publicul străin, cât și pentru cel local.

Portalul³¹ lansat în anul 2022, Facebook, Twitter – servesc pentru diseminarea publicului larg a informației privind Programul European „Orizont Europa”, la care Republica Moldova este parte.

³⁰ www.ancd.gov.md

³¹ www.horizonteurope.md

V. ÎNCHEIERE

În anul 2022 Agenția a continuat să-și îndeplinească misiunea de asigurare a excelenței și performanței în vederea realizării priorităților naționale în domeniile cercetării, inovării și dezvoltării.

Toate sarcinile prevăzute în planul de activitate a Agenției pentru anul 2022 au fost realizate.

Printre cele mai importante se enumeră:

- au fost finanțate toate proiectele de cercetare și inovare aprobate, fiind desfășurată procedura de monitorizare și audiere publică a acestora ;
- au fost organizate concursurile de proiecte naționale de inovare transfer tehnologic, bilaterale, multilaterale, postdoctorat și proiecte cu finanțare din surse externe în conformitate cu HG 382/2019;
- au fost stabilite relațiile de colaborare științifică și tehnologică cu Germania, Polonia și Georgia;
- au fost realizate toate activitățile organizatorice necesare pentru aderarea la consorțiile internaționale și asigurarea participării cercetătorilor din Moldova la proiectele multilaterale;
- a fost elaborată și înaintată MEC propunerea de modificare a HG 382/2019;
- a fost realizat raportul participării R. Moldova în Programul Orizon 2020;
- au fost organizate activități de informare a comunității științifice autohtone referitor la participarea în Programul UE „Orizont Europa”;
- a fost inițiată crearea Oficiului național al Programului „Orizont Europa”;
- etc.

În baza analizei activităților realizate de Agenție în 2022 și a rezultatelor obținute pot fi atestate unele direcții strategice ale activității de perspectivă. Pentru creșterea implicării cercetătorilor autohtoni în Spațiul European de Cercetare (ERA) este imperativă realizarea tuturor activităților pentru asigurarea participării comunității științifice din Moldova la apelurile Programului UE „Orizont Europa” și de a extinde aria parteneriatelor cu agenții similare din alte țări pentru dezvoltarea și implementarea unor agende comune de cercetare în domeniile provocărilor societale majore. La nivel național este indispensabilă continuarea activităților în vederea perfecționării cadrului normativ referitor la cercetare și inovare pentru eliminarea discrepanțelor dintre diferite acte și facilitarea implementării lor. Întru optimizarea activităților din aria de responsabilitate a Agenției se impune continuarea dezvoltării sistemului informațional aferent implementării proiectelor de cercetare și inovare, precum și a cadrului normativ instituțional referitor la monitorizarea implementării proiectelor în corespundere cu metodologiile de organizare și administrare a sistemului de cercetare și inovare din țările UE.